

การเปรียบเทียบ

สาระสำคัญของบริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัด

คำนำ

งานด้านบริการจดทะเบียนและข้อมูลธุรกิจ เป็นหนึ่งในภารกิจหลักของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า นอกเหนือจากการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจ สร้างมาตรฐานของธุรกิจเพื่อให้เจริญเติบโต แข็งแรง แข่งขันได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งการสร้างธรรมาภิบาลให้กับธุรกิจโดยการกำกับดูแลให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ส่งเสริมให้มีจรรยาบรรณในการประกอบธุรกิจ เพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมของประเทศชาติต่อไป

การจัดทำเอกสารเผยแพร่ชุด “การเปรียบเทียบสาระสำคัญของบริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัด” ได้จัดทำเพื่อสร้างการรับรู้ให้กับผู้ประกอบการธุรกิจหรือผู้ที่สนใจ ได้รับทราบและเข้าใจถึงสาระสำคัญและข้อแตกต่างระหว่างบริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัดซึ่งเป็นนิติบุคคลที่เป็นองค์กรธุรกิจที่ได้รับความนิยมและเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยนำเสนอส่วนที่เป็นสาระสำคัญเพื่อเป็นข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ก่อนตัดสินใจจัดตั้งและดำเนินธุรกิจหรือเข้าร่วมลงทุนในธุรกิจนั้น รวมทั้งเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ที่จะเข้าไปเป็นกรรมการของบริษัทซึ่งต้องมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินการของบริษัทให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดและมีหลักธรรมาภิบาลที่ดี เพื่อเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับธุรกิจโดยสอดคล้องและเป็นไปตามกับยุทธศาสตร์ของชาติที่มุ่งสู่เป้าหมายให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ ประชาชน และผู้ที่สนใจ ได้ศึกษาและนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องต่อไป

รชนีกร ดำเด่นงาม

กรกฎาคม ๒๕๖๒

สารบัญ

๑. ภารกิจของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า	๑
๒. รูปแบบนิติบุคคลที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า	๓
๓. การเปรียบเทียบสาระสำคัญของบริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัด	๕
(๑) การจดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัด	๖
(๒) ผู้เริ่มก่อการ/ผู้เริ่มจัดตั้ง และผู้ถือหุ้น	๘
(๓) หุ้น ชนิดของหุ้น ประเภทของหุ้น การแปลงสภาพหุ้น	๙
(๔) คณะกรรมการและการประชุมคณะกรรมการ	๑๐
(๕) การนัดเรียกประชุมผู้ถือหุ้นและการประชุมผู้ถือหุ้น	๑๑
(๖) กรณีผู้ถือหุ้นร้องขอให้คณะกรรมการจัดประชุมผู้ถือหุ้น	๑๒
(๗) การกำหนดข้อบังคับของบริษัท	๑๓
(๘) การเพิ่มทุน	๑๓
(๙) การลดทุน	๑๔
(๑๐) เงินปันผล หุ้นปันผล ระยะเวลาการจ่ายเงินปันผล	๑๕
(๑๑) การแปลงหนี้เป็นทุน	๑๕
(๑๒) การซื้อหุ้นคืน	๑๗
(๑๓) การเลิกและเสร็จชำระบัญชี	๑๗
ตารางเปรียบเทียบสาระสำคัญของบริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัด	

๑. ภารกิจของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า เป็นหน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงพาณิชย์ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจภายในประเทศ โดยเกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจโดยตรงตั้งแต่เริ่มต้นจวบจนสิ้นสภาพเปรียบเสมือน “ต้นสายปลายทางธุรกิจ” มีบทบาทภารกิจหลักด้านการให้บริการจดทะเบียนธุรกิจ การบริการข้อมูลธุรกิจ การพัฒนาส่งเสริมให้ธุรกิจเข้มแข็งสามารถแข่งขันได้ และการสร้างธรรมาภิบาลธุรกิจ กล่าวคือ เป็นผู้ก่อให้เกิดองค์กรธุรกิจโดยเฉพาะในรูปแบบของห้างหุ้นส่วนและบริษัทที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจทั้งในภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ เกิดการลงทุนของผู้ประกอบการและเกิดการพัฒนา สร้างโอกาส สร้างรายได้ และการทำงาน เมื่อห้างหุ้นส่วนและบริษัทนั้นได้รับการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลแล้ว กรมยังมีภารกิจและหน้าที่สำคัญในด้านการส่งเสริมสนับสนุนรวมทั้งพัฒนาให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการ สร้างมาตรฐานให้กับธุรกิจ เพื่อให้ธุรกิจมีความเข้มแข็งและมีความสามารถในการแข่งขัน รวมทั้งกำกับดูแลธุรกิจให้มีธรรมาภิบาลจวบจนปลายทางแห่งการประกอบธุรกิจ เมื่อห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้นไม่ประสงค์จะประกอบธุรกิจแล้วก็ต้องดำเนินการจดทะเบียนเลิกเพื่อให้สิ้นสภาพการเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย

ภายใต้วิสัยทัศน์ “การเป็นผู้ให้บริการด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์อย่างเต็มรูปแบบภายในปี ๒๕๖๔ และมุ่งมั่นพัฒนา SME ให้ขับเคลื่อนด้วยองค์ความรู้และนวัตกรรม” กรมได้จัดทำแผนปฏิบัติการ ในบทบาทภารกิจหลัก ๓ ด้าน คือ

๑) ด้านบริการจดทะเบียนและข้อมูลธุรกิจ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการให้บริการจดทะเบียนและข้อมูลนิติบุคคล เพื่อสนับสนุนการยกระดับให้เป็นประเทศที่ง่ายต่อการประกอบธุรกิจ โดยกรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการปรับปรุงบริการด้านการเริ่มต้นธุรกิจ (Starting Business) ซึ่งเป็น ๑ ใน ๑๐ ด้านของตัวชี้วัดที่ใช้ในการสำรวจของธนาคารโลก (The World Bank) เพื่อจัดอันดับความยาก-ง่ายในการประกอบธุรกิจ หรือ Doing Business ของประเทศต่าง ๆ ที่ธนาคารโลกได้สำรวจความคิดเห็นของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเกี่ยวกับกระบวนการ ขั้นตอน ระยะเวลาการให้บริการ ค่าใช้จ่าย ระบบอำนวยความสะดวกของหน่วยงานรัฐ รวมถึงกฎหมาย กฎ ระเบียบต่าง ๆ และการพัฒนาการให้บริการของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกให้แก่นักลงทุนที่จะเข้าไปประกอบธุรกิจยังประเทศนั้น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลให้นักลงทุนใช้ประกอบการตัดสินใจที่จะเลือกทำธุรกิจ หากประเทศใดได้รับการจัดอันดับต้น ๆ ย่อมหมายถึงโอกาสที่นักลงทุนจะนำเงินเข้าไปประกอบธุรกิจ ซึ่งปัจจุบันกรมได้มีการพัฒนานวัตกรรมบริการภาครัฐใหม่ ๆ เพื่อให้บริการประชาชน ผู้ประกอบธุรกิจ หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ เช่น การพัฒนาระบบจดทะเบียนนิติบุคคลทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบ e-Registration การให้บริการยื่นงบการเงินผ่านระบบ e-Filing

การพัฒนา “คลังข้อมูลธุรกิจ” โดยเป็นศูนย์กลางข้อมูลของนิติบุคคลเพื่อการใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์เชิงธุรกิจ รวมถึงการให้บริการข้อมูลหนังสือรับรองรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Certificate File) ด้วยการลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นการนำร่องผลักดันให้หน่วยงานภาครัฐพัฒนาการบริหารธุรกรรมผ่านอิเล็กทรอนิกส์อย่างเต็มรูปแบบ เป็นต้น

๒) ด้านการส่งเสริมพัฒนาธุรกิจ เน้นการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ SME และ MSME (OTOP และวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น) ซึ่งถือเป็นรากฐานทางเศรษฐกิจที่สำคัญ โดยเปลี่ยนจากผู้ประกอบการ SME ดั้งเดิม (Tradition SME) ไปสู่ผู้ประกอบการที่เน้นนวัตกรรมในการดำเนินธุรกิจมากขึ้น (Smart Enterprise/Tech Startup) สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์และธุรกิจบริการ ขยายโอกาสทางการตลาด รวมทั้งบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาและส่งเสริมผู้ประกอบการธุรกิจ SME ให้เข้าถึงแหล่งเงินทุน ตลอดจนส่งเสริมการค้าผ่านระบบออนไลน์เพื่อขับเคลื่อนการทำธุรกิจ e-Commerce รองรับผู้ประกอบการรุ่นใหม่ในยุคไทยแลนด์ ๔.๐

๓) ด้านสร้างธรรมาภิบาลธุรกิจ ส่งเสริมให้ผู้ประกอบธุรกิจเกิดความตระหนักและมีจรรยาบรรณในการประกอบธุรกิจ โดยนำหลักธรรมาภิบาลไปปรับใช้ รวมถึงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีและสำนักงานบัญชีอย่างครบวงจร ตั้งแต่ระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยการพัฒนารุ่นนักบัญชีคุณภาพรุ่นใหม่ (Young & Smart Accountants) ให้มีทักษะความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงในอนาคต พร้อมทั้งได้จัดทำระบบ DBD e-Accounting for SMEs เข้ามาช่วยในการสร้างธรรมาภิบาลแก่ภาคธุรกิจที่สามารถจัดทำบัญชีผ่านทางออนไลน์และสามารถนำส่งงบการเงินได้โดยอัตโนมัติ ตลอดจนยกระดับคุณภาพการให้บริการของสำนักงานบัญชีสู่เกณฑ์มาตรฐานคุณภาพ ให้มีการจัดทำข้อมูลทางบัญชีและรายงานทางการเงินเป็นไปตามกฎหมายและมาตรฐานการบัญชี ทำให้ธุรกิจมีงบการเงินที่มีความน่าเชื่อถือ สร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ

การจัดทำแผนปฏิบัติการของกรมและการดำเนินงานตามแผนที่เป็นบทบาทภารกิจหลัก ๓ ด้านดังกล่าวข้างต้น เป็นการกำหนดทิศทางในการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานให้สอดคล้องและเป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ที่ได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในระยะยาวมุ่งสู่การเป็นประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ประเทศมีขีดความสามารถในการแข่งขัน มีรายได้สูง อยู่ในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว คนไทยมีความสุข อยู่ดี กินดี สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ จึงมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนซึ่งประกอบด้วย การดำเนินการตาม

กรอบยุทธศาสตร์ทั้ง ๖ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านความมั่นคง ๒) ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ๓) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ๔) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ๕) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ ๖) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งการดำเนินการตามบทบาทภารกิจของกรมทั้ง ๓ ด้านดังกล่าว เป็นการตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติในด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคทางสังคม และด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ทั้งนี้ การดำเนินการของกรมยังเป็นส่วนหนึ่งเพื่อยกระดับให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่ง่ายต่อการทำธุรกิจ (Ease of Doing Business) มุ่งสู่ระดับ Top Ten ของโลก และเป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันให้แก่ผู้ประกอบการ SME ไทยพร้อมเข้าสู่ตลาดสากลมุ่งสู่เป้าหมาย “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

๒. รูปแบบนิติบุคคลที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

ในการบริหารจัดการธุรกิจ ผู้ประกอบการหรือนักลงทุน ควรศึกษารูปแบบขององค์กรที่จะนำไปใช้ในการดำเนินธุรกิจเพื่อให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของธุรกิจนั้น ๆ โดยเฉพาะองค์กรที่เป็นนิติบุคคลในเรื่องเกี่ยวกับโครงสร้างและสาระสำคัญเกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารองค์กรและผู้ร่วมลงทุน รวมถึงหน่วยงานที่กำกับดูแลธุรกิจแต่ละประเภท ทั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์สถานการณ์แต่ละช่วงเวลา สภาพแวดล้อม ปัจจัยทั้งภายในและภายนอก รวมถึงความสามารถและความคล่องตัวของรูปแบบนิติบุคคลนั้น อันจะส่งผลต่อการประกอบธุรกิจให้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จต่อไป

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กำกับดูแลนิติบุคคลที่จัดตั้งตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบ ๖ ประเภท ดังนี้

- (๑) ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล
- (๒) ห้างหุ้นส่วนจำกัด
- (๓) บริษัทจำกัด
 - ลำดับที่ ๑ – ๓ จัดตั้งขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- (๔) บริษัทมหาชนจำกัด ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.๒๕๓๕
- (๕) สมาคมการค้า ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ.๒๕๐๙
- (๖) หอการค้า ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติหอการค้า พ.ศ.๒๕๐๙

รูปแบบนิติบุคคล ลำดับที่ ๑ - ๔ จัดตั้งขึ้นเพื่อแสวงหากำไรในการดำเนินธุรกิจ โดยนำผลกำไรมาแบ่งปันกัน สำหรับในลำดับที่ ๕ และ ๖ จัดตั้งขึ้นโดยเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรเป็นการรวมตัวกันของสมาชิกที่เป็นผู้ประกอบการธุรกิจประเภทเดียวกันหรือเกี่ยวเนื่องกัน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนช่วยเหลือกันในการดำเนินการประกอบธุรกิจของสมาชิก

สถิติการจดทะเบียนนิติบุคคล ณ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ดังนี้

ประเภทนิติบุคคล	จัดตั้ง		ยังคงดำเนินการ	
	จำนวนราย	ทุนจดทะเบียน(บาท)	จำนวนราย	ทุนจดทะเบียน(บาท)
ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล	๙,๔๖๔	๗,๕๔๒,๐๗๐,๔๖๘.๓๕	๘๒๗	๑,๘๕๖,๔๓๓,๑๙๓.๔๙
ห้างหุ้นส่วนจำกัด	๕๕๑,๗๖๒	๑,๑๕๘,๒๘๕,๙๕๔,๖๗๖.๓๖	๑๘๒,๓๑๙	๔๘๓,๔๑๙,๔๘๘,๐๙๐.๓๑
บริษัทจำกัด	๙๘๒,๘๕๖	๑๖,๖๘๖,๗๖๐,๐๒๑,๓๖๐.๔๐	๕๕๐,๑๐๑	๑๒,๕๔๒,๗๖๐,๒๘๔,๖๕๐.๐๐
บริษัทมหาชนจำกัด	๑,๔๗๗	๕,๒๙๘,๖๑๓,๑๖๘,๗๒๔.๘๘	๑,๒๔๕	๓,๗๗๐,๘๕๓,๐๗๗,๙๙๘.๓๖
สมาคมการค้า	๓,๔๙๐	-	๒,๙๐๔	-
หอการค้า	๑๒๐	-	๑๑๘	-
รวมทั้งสิ้น	๑,๕๔๙,๑๖๙	๒๓,๑๕๑,๒๐๑,๒๑๕,๒๓๐.๐๐	๗๓๗,๕๑๔	๑๖,๗๙๘,๘๘๙,๒๘๓,๙๓๒.๒๐

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมพัฒนาธุรกิจการค้า

จากสถิติข้อมูลข้างต้น ผู้ประกอบธุรกิจมีการจัดตั้งนิติบุคคลประเภทห้างหุ้นส่วนจำกัดและบริษัทจำกัด เป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะบริษัทจำกัดที่เป็นองค์กรธุรกิจที่เป็นที่รู้จักกันทั่วไปหรือเป็นที่นิยมในสากลทั่วโลก เนื่องจากมีการแบ่งทุนเป็นจำนวนหุ้น ๆ ละเท่า ๆ กัน ผู้ถือหุ้นจำกัดความรับผิดชอบเฉพาะส่วนที่ลงทุนและได้รับส่วนแบ่งกำไรเป็นเงินปันผลตามสัดส่วนจำนวนหุ้นที่ลงทุนนั้น สำหรับบริษัทมหาชนจำกัดแม้จะมีจำนวนการจัดตั้งในปริมาณไม่มากนักแต่มีทุนจดทะเบียนที่สูงมากในการประกอบธุรกิจ โดยเงินทุนมีการแบ่งออกเป็นหุ้นเช่นเดียวกับบริษัทจำกัดซึ่งหุ้นของบริษัทมหาชนจำกัดสามารถนำไปซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ สามารถโอนเปลี่ยนมือกันได้ง่ายและสะดวกรวดเร็วกว่าการถือหุ้นของบริษัทจำกัด หรือถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงหลักทรัพย์(หุ้น) ให้เป็นเงินสดได้คล่องตัวกว่าหุ้นของบริษัทจำกัด รวมทั้งการเป็นบริษัทมหาชนจำกัด หากผู้บริหารต้องการเงินทุนในการดำเนินกิจการหรือขยายธุรกิจ สามารถระดมทุนหรือหาแหล่งเงินทุนได้จากประชาชนโดยการออกหุ้นใหม่เพื่อเสนอขายหุ้นให้กับประชาชนทั่วไปได้ โดยไม่ต้องพึ่งเงินกู้จากสถาบันการเงินให้เสียดอกเบี้ย แต่ทั้งนี้ บริษัทมหาชนจำกัดก็มีหน้าที่ต้องปฏิบัติและดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น เมื่อบริษัทออกและเสนอขายหุ้นต่อประชาชน หรือนำหุ้นไปจดทะเบียนซื้อขายใน

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก็ต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ตามที่พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.๒๕๓๕ กำหนดไว้ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือหากเป็นการประกอบธุรกิจประกันภัย ก็จะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัยพ.ศ.๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. ๒๕๕๑ ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เป็นต้น จะเห็นได้ว่าหากจัดตั้งเป็นบริษัทมหาชนจำกัดและประกอบธุรกิจที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและกระทบกับสาธารณชนจำนวนมาก จะมีกฎหมายเฉพาะและหน่วยงานกำกับดูแลซึ่งส่วนใหญ่กฎหมายจะกำหนดให้ต้องเป็นบริษัทมหาชนจำกัดและมีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติและการดำเนินการที่เข้มงวดกว่าของบริษัทจำกัด เนื่องจากในการดำเนินงานและการประกอบธุรกิจนั้นมีผลกระทบต่อผู้ลงทุนจำนวนมากซึ่งเป็นผู้ร่วมลงทุน โดยกรรมการผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องเรียนรู้ กฎเกณฑ์ ระเบียบ ประกาศต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายต่อไป

๓. การเปรียบเทียบสาระสำคัญของบริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัด

บริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัด เป็นองค์กรธุรกิจที่มีความเหมือนกันในเรื่องการแบ่งทุนออกเป็นหุ้นโดยมีมูลค่าหุ้นละเท่า ๆ กัน และผู้ถือหุ้นต่างรับผิดชอบจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้นที่ต้องชำระ แต่ในการดำเนินการหรือวิธีการ หรือการจัดการอีกหลายอย่างที่มีข้อแตกต่างที่เป็นเรื่องสำคัญที่ผู้ประกอบธุรกิจและผู้ที่เกี่ยวข้องควรศึกษาให้เข้าใจ เพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการและการดำเนินธุรกิจ เช่น รูปแบบในการจัดตั้งเป็นบริษัท โครงสร้างของกรรมการซึ่งเป็นผู้บริหารจัดการรวมถึงอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ การดำเนินการของบริษัท และสิทธิหน้าที่ของผู้ถือหุ้นของบริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัด ที่มีความแตกต่างกันซึ่งเป็นสาระสำคัญ การที่ผู้ประกอบธุรกิจไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารหรือผู้ถือหุ้นของบริษัทได้รับรู้ เข้าใจถึงสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบตามที่กฎหมายกำหนดไว้ จะก่อให้เกิดผลดีกับธุรกิจที่ดำเนินอยู่เกิดความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพในการบริหารงานและการดำเนินงานรวมทั้งจะทำให้การประกอบธุรกิจประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวังได้เป็นอย่างดี

การนำเสนอสาระสำคัญของบริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัดฉบับนี้ จัดทำในส่วนของ การเกิดขึ้นของบริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัด การบริหารจัดการและการดำเนินธุรกิจ สิทธิและหน้าที่ของกรรมการและผู้ถือหุ้น ตลอดจนการสิ้นสภาพการเป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างการรับรู้ให้กับผู้ประกอบธุรกิจ กรรมการ ผู้ถือหุ้น และผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงประชาชนที่สนใจไว้ใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินกิจการของบริษัทรวมทั้งเป็นองค์ความรู้เพื่อนำไปปฏิบัติต่อไปได้ และได้จัดทำเนื้อหาที่สำคัญเปรียบเทียบในรูปแบบตารางแนบท้ายเอกสารฉบับนี้พร้อมระบุเลขมาตราของกฎหมายที่กำหนดไว้ในแต่ละเรื่องเพื่อให้ศึกษาเพิ่มเติมในรายละเอียดได้ต่อไป

(๑) การจดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัด

(๑.๑) บริษัทจำกัด สามารถดำเนินการจดทะเบียนได้ ๓ วิธี

วิธีที่ ๑ การจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัด โดยผู้เริ่มก่อการซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาที่มีอายุไม่น้อยกว่า ๑๒ ปี ตั้งแต่ ๓ คนขึ้นไปร่วมกันจัดทำหนังสือบริคณห์สนธิ โดยมีรายการเกี่ยวกับชื่อบริษัท จังหวัดที่ตั้งสำนักงาน วัตถุประสงค์ จำนวนทุน ชื่อที่อยู่อาชีพและจำนวนหุ้นที่จองซื้อของผู้เริ่มก่อการ และข้อความที่แสดงว่าผู้ถือหุ้นมีความรับผิดชอบจำกัด ซึ่งผู้เริ่มก่อการนี้จะต้องจองซื้อหุ้นของบริษัท และยื่นขอจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิต่อนายทะเบียน และเมื่อมีผู้เข้าซื้อซื้อหุ้นครบตามจำนวนหุ้นที่กำหนดไว้ผู้เริ่มก่อการต้องนัดเรียกประชุมตั้งบริษัท โดยกรรมการผู้ได้รับการแต่งตั้งจากที่ประชุมมีหน้าที่ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทต่อนายทะเบียนภายใน ๓ เดือนนับแต่วันประชุมตั้งบริษัท ทั้งนี้ ในขั้นตอนการจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิและการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท ปัจจุบันสามารถดำเนินการภายในวันเดียวกันและนำมายื่นขอจดทะเบียนพร้อมกันได้

วิธีที่ ๒ การแปรสภาพจากห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนหรือห้างหุ้นส่วนจำกัดเป็นบริษัทจำกัด เป็นกรณีที่ได้มีการจัดตั้งเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนหรือจัดตั้งเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัดไว้แล้วผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนมีความประสงค์จะเปลี่ยนแปลงสภาพของห้างหุ้นส่วนไปเป็นบริษัทจำกัด ซึ่งห้างหุ้นส่วนที่จะแปรสภาพเป็นบริษัทจำกัดได้นั้นจะต้องมีหุ้นส่วนตั้งแต่ ๓ คน ขึ้นไป จัดประชุมร่วมกันและให้ความยินยอม และแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบว่าจะแปรสภาพเป็นบริษัทจำกัดโดยเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาที่ให้เจ้าหน้าที่คัดค้านแล้วไม่มีเจ้าหน้าที่คัดค้านหรือมีแต่ได้ใช้หนี้หรือให้ประกันการชำระหนี้แล้วให้จัดประชุมผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนเพื่อให้ความยินยอมและจัดทำหนังสือบริคณห์สนธิ ข้อบังคับ กำหนดทุนซึ่งต้องเท่ากับส่วนลงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนเดิมทุกคนและจัดสรรจำนวนหุ้นที่หุ้นส่วนแต่ละคนจะได้รับแต่งตั้งกรรมการ กำหนดอำนาจกรรมการ แต่งตั้งผู้สอบบัญชี และเรื่องอื่น ๆ ที่จำเป็นตามที่กฎหมายกำหนดไว้ หุ้นส่วนผู้จัดการเดิมต้องส่งมอบกิจการ ทรัพย์สิน บัญชีและเอกสารให้แก่กรรมการชุดใหม่ที่ได้รับแต่งตั้งจากที่ประชุมนั้น และให้กรรมการยื่นคำขอจดทะเบียนแปรสภาพเป็นบริษัทจำกัดต่อนายทะเบียน โดยบริษัทจำกัดที่ได้รับการจดทะเบียนนั้นจะไปทั้งทรัพย์สิน หนี้ สิทธิ และความรับผิดชอบของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนหรือห้างหุ้นส่วนจำกัดเดิมทั้งหมด

วิธีที่ ๓ การควบบริษัทจำกัด เป็นกรณีที่บริษัทจำกัดตั้งแต่ ๒ บริษัทขึ้นไป โดยบริษัทแต่ละบริษัทไปจัดประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อมีมติพิเศษให้ควบบริษัทเข้ากัน และแจ้งเจ้าหน้าที่ทราบถึงการควบบริษัทโดยเมื่อพ้นกำหนดเวลาที่ให้เจ้าหน้าที่คัดค้านแล้วไม่มีเจ้าหน้าที่คัดค้าน หรือมีแต่ได้ใช้หนี้ หรือให้ประกันการชำระหนี้แล้วจึงดำเนินการจัดประชุมผู้ถือหุ้นร่วมกันของบริษัทที่จะควบกันเพื่อจัดตั้งบริษัทใหม่และมีมติในเรื่องรายละเอียดของบริษัทใหม่ เช่น หนังสือบริคณห์สนธิ ข้อบังคับ กรรมการ อำนาจกรรมการ เป็นต้น โดยกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งจากที่ประชุมมีหน้าที่ต้องยื่นขอจดทะเบียนต่อ

นายทะเบียน ซึ่งเป็นการจดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัดขึ้นใหม่ที่รับไปทั้งทรัพย์สิน หนี้ สิทธิ และความรับผิดชอบของบริษัทจำกัดเดิมทั้งหมดที่ควบเข้ากัน

(๑.๒) บริษัทมหาชนจำกัด สามารถดำเนินการจดทะเบียนได้ ๓ วิธี

วิธีที่ ๑ การจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัด โดยผู้เริ่มจัดตั้งซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาบรรลุนิติภาวะแล้วตั้งแต่ ๑๕ คนขึ้นไปร่วมกันจัดทำหนังสือบริคณห์สนธิ ซึ่งมีรายการเกี่ยวกับชื่อบริษัท จังหวัดที่ตั้งสำนักงาน วัตถุประสงค์ จำนวนทุน ชื่อ วันเดือนปีเกิด สัญชาติ ที่อยู่และจำนวนหุ้นที่จองซื้อของผู้เริ่มจัดตั้ง ทั้งนี้ต้องมีหุ้นที่จองซื้อที่ชำระค่าหุ้นเป็นตัวเงินรวมกันไม่น้อยกว่า ๕ % ของทุนจดทะเบียน และมีข้อความที่แสดงว่าผู้ถือหุ้นมีความรับผิดชอบจำกัด โดยผู้เริ่มจัดตั้งยื่นขอจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิต่อนายทะเบียน เมื่อนายทะเบียนรับจดทะเบียนแล้ว หากผู้เริ่มจัดตั้งประสงค์จะเสนอขายหุ้นต่อประชาชนให้จัดทำหนังสือชี้ชวนตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์กำหนดและเสนอขายหุ้นเมื่อมีการจองหุ้นได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของจำนวนหุ้นทั้งหมดหรือในกรณีที่ผู้เริ่มจัดตั้งจองซื้อหุ้นไว้เองทั้งหมด ตามที่กำหนดไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิ ผู้เริ่มจัดตั้งต้องดำเนินการเรียกประชุมตั้งบริษัทและต้องพิจารณาในเรื่องข้อบังคับ อนุมัติค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการจัดตั้งบริษัท เลือกตั้งกรรมการ เลือกตั้งผู้สอบบัญชีและกำหนดค่าสอบบัญชี เป็นต้น โดยกรรมการผู้ได้รับการแต่งตั้งจากที่ประชุมมีหน้าที่ยื่นคำขอจดทะเบียนเพื่อจัดตั้งบริษัทต่อนายทะเบียนต่อไป

วิธีที่ ๒ การแปรสภาพจากบริษัทจำกัดเป็นบริษัทมหาชนจำกัด เป็นกรณีที่ได้มีการจัดตั้งเป็นบริษัทจำกัดไว้แล้ว บริษัทจำกัดได้จัดประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อมีมติให้แปรสภาพจากบริษัทจำกัดเป็นบริษัทมหาชนจำกัด และมีมติในเรื่องเกี่ยวกับรายการในหนังสือบริคณห์สนธิ ข้อบังคับ กรรมการผู้สอบบัญชี และเรื่องอื่น ๆ ที่มีความจำเป็นในการแปรสภาพ ทั้งนี้ ในการประชุมครั้งนี้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นสามารถมีมติให้เพิ่มทุนจดทะเบียนไว้และจัดสรรหุ้นเพื่อเสนอขายแก่ประชาชนหรือบุคคลอื่นไว้ด้วยก็ได้ โดยเมื่อได้รับการจดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนจำกัดแล้ว กรรมการก็สามารถนำหุ้นที่ได้มีมติเพิ่มทุนไว้แล้วนั้นไปเสนอขายได้เลย เมื่อบริษัทจำกัดได้มีมติดังกล่าวแล้วกรรมการชุดเดิมต้องส่งมอบกิจการทรัพย์สิน บัญชีเอกสารและหลักฐานต่าง ๆ ให้แก่กรรมการชุดใหม่ที่ได้รับการแต่งตั้งจากที่ประชุมนั้น และยื่นคำขอจดทะเบียนแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัดต่อนายทะเบียน โดยบริษัทมหาชนจำกัดที่ได้รับการจดทะเบียนเป็นบริษัทใหม่นั้นจะเข้าไปทั้งทรัพย์สิน หนี้ สิทธิ และความรับผิดชอบของบริษัทจำกัดเดิมทั้งหมด

วิธีที่ ๓ การควบเข้ากันของบริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัด หรือการควบเข้ากันของบริษัทมหาชนจำกัด ตั้งแต่ ๒ บริษัทขึ้นไป โดยบริษัทแต่ละบริษัทไปจัดประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อมีมติให้ควบบริษัทเข้ากันและแจ้งเจ้าหน้าที่ให้ทราบถึงการควบกันของบริษัท เมื่อพ้นกำหนดเวลาที่ให้เจ้าหน้าที่

คัดค้านแล้วไม่มีเจ้าหนี้คัดค้าน หรือมีแต่ได้ใช้หนี้ หรือให้ประกันการชำระหนี้แล้วจึงดำเนินการจัดประชุมผู้ถือหุ้นร่วมกันของบริษัทที่จะควบเข้ากันและมีมติในเรื่องรายละเอียดของบริษัทใหม่ เช่น การจัดสรรหุ้นของบริษัทที่ควบกัน การพิจารณาชื่อของบริษัทจะใช้ชื่อเดิมหรือชื่อใหม่ วัตถุประสงค์ของบริษัท ทุนของบริษัทซึ่งต้องไม่น้อยกว่าทุนชำระแล้วของบริษัทที่เข้ามาควบกัน หนังสือบริคณห์สนธิ ข้อบังคับ กรรมการ อำนาจกรรมการ เป็นต้น ทั้งนี้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นครั้งนี้สามารถมีมติเพิ่มทุนจดทะเบียนและจัดสรรหุ้นเพื่อเสนอขายแก่ประชาชนหรือบุคคลอื่นได้ เมื่อที่ประชุมผู้ถือหุ้นร่วมกันของบริษัทที่ควบกันนั้นมีมติดังกล่าวแล้วกรรมการชุดเดิมต้องส่งมอบกิจการ ทรัพย์สิน บัญชีเอกสารและหลักฐานต่าง ๆ ให้แก่กรรมการชุดใหม่ที่ได้รับการแต่งตั้งจากที่ประชุมนั้นและยื่นคำขอจดทะเบียนควบเป็นบริษัทมหาชนจำกัดต่อนายทะเบียน โดยบริษัทมหาชนจำกัดที่ได้รับการจดทะเบียนควบเป็นบริษัทใหม่นั้นจะไปทั้งทรัพย์สิน หนี้ สิทธิ และความรับผิดชอบของบริษัทเดิมทั้งหมดที่ควบเข้ากัน

อนึ่ง การจดทะเบียนเป็นบริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัด นอกจากจะเกิดขึ้นได้ ๓ วิธีการดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีกรณีที่กฎหมายเฉพาะได้กำหนดให้องค์กรใดองค์กรหนึ่งมีสถานะเป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดได้ เช่น พระราชบัญญัติบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม พ.ศ.๒๕๓๕ กำหนดให้มีการจัดตั้งบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม โดยมีสถานะเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือ พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้รัฐวิสาหกิจที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติให้เปลี่ยนทุนของรัฐวิสาหกิจนั้นเป็นหุ้นและได้จัดตั้งเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทมหาชนจำกัด หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่าการแปรรูปรัฐวิสาหกิจไปเป็นองค์กรเอกชน เช่น รัฐวิสาหกิจเดิมคือการสื่อสารแห่งประเทศไทย แปรรูปเป็นบริษัท กสท.โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) หรือ องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย แปรรูปเป็น บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) หรือ องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย แปรรูปเป็นบริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) เป็นต้น

(๒) ผู้เริ่มก่อการ/ผู้เริ่มจัดตั้ง และผู้ถือหุ้น

“ผู้เริ่มก่อการ/ผู้เริ่มจัดตั้ง” คือ บุคคลธรรมดาชุดแรกที่มีความคิดเห็นเริ่มแรกตรงกันและอยากทำธุรกิจโดยมารวมตัวกันและร่วมลงทุนประกอบธุรกิจเพื่อแสวงหากำไรจากการประกอบธุรกิจนั้นแล้วนำมาแบ่งปันกันตามสัดส่วนการลงทุนของแต่ละคน ซึ่งจะปรากฏรายชื่อของบุคคลดังกล่าวอยู่ในหนังสือบริคณห์สนธิ (หนังสือบริคณห์สนธิ คือ รายการที่กฎหมายกำหนดให้ผู้เริ่มก่อการหรือผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทจะต้องกำหนดขึ้นแล้วนำไปจดทะเบียนต่อนายทะเบียน เช่น ชื่อบริษัท ที่ตั้งสำนักงาน วัตถุประสงค์ จำนวนทุนของบริษัท ชื่อและอาชีพของผู้เริ่มก่อการ/ผู้เริ่มจัดตั้ง เป็นต้น) โดยเมื่อจัดตั้งเป็นบริษัทแล้ว ผู้เริ่มก่อการ/ผู้เริ่มจัดตั้ง ซึ่งเป็นผู้ลงทุนหรือผู้ร่วมทุนจะถูกเรียกชื่อเป็น “ผู้ถือหุ้น” ของบริษัทต่อไป ทั้งนี้ ผู้ที่เข้ามาร่วมลงทุนด้วยในภายหลังจากที่จัดตั้งบริษัทไปแล้วก็จะเรียกว่า “ผู้ถือหุ้น” ของบริษัทเช่นเดียวกัน

(๒.๑) บริษัทจำกัด ต้องมีผู้เริ่มก่อการตั้งแต่ ๓ คน ขึ้นไป และต้องเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัท ในตอนจัดตั้งบริษัทด้วย เมื่อบริษัทดำเนินกิจการไปแล้วมีการเปลี่ยนแปลงผู้ถือหุ้นแล้วทำให้บริษัทมีผู้ถือหุ้น เหลือน้อยกว่า ๓ คน อาจเป็นเหตุให้ศาลสั่งเลิกบริษัทได้ ดังนั้น บริษัทจำกัดจึงต้องมีผู้ถือหุ้นอย่างน้อย ๓ คน เพื่อให้ครบองค์ประกอบของการเป็นบริษัทจำกัด

(๒.๒) บริษัทมหาชนจำกัด ต้องมีผู้เริ่มจัดตั้งตั้งแต่ ๑๕ คนขึ้นไป และต้องเป็นผู้ถือหุ้น ของบริษัทหากภายหลังจัดตั้งเป็นบริษัทมหาชนจำกัดแล้ว หากมีผู้ถือหุ้นลดน้อยลงเหลือไม่ถึง ๑๕ คน ก็ เป็นเหตุให้ศาลสั่งเลิกได้เช่นเดียวกับบริษัทจำกัด เว้นแต่กรณีที่บริษัทมหาชนจำกัดเกิดขึ้นจากการแปร สภาพจากบริษัทจำกัดและมีผู้ถือหุ้นอยู่ไม่ถึง ๑๕ คน ก็ให้บริษัทมหาชนจำกัดนั้นมีผู้ถือหุ้นตามจำนวนที่มี อยู่ได้โดยไม่ไปต้องกระจายหุ้นเพื่อให้บริษัทมีผู้ถือหุ้น ๑๕ คนได้ แต่จำนวนผู้ถือหุ้นจะต้องไม่ลดลงไปจาก เดิมที่เคยมีอยู่ (คำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๓๐๕/๒๕๔๑)

(๓) หุ้น ชนิดของหุ้น ประเภทของหุ้น การแปลงสภาพหุ้น

ในการลงทุนของผู้เริ่มก่อการ/ผู้เริ่มจัดตั้ง เริ่มแรกนั้นจะต้องกำหนดเงินทุนของบริษัทไว้ใน หนังสือบริคณห์สนธิด้วย โดยเงินทุนนั้นจะต้องมีการแบ่งออกเป็นหุ้น ๆ ละเท่า ๆ กัน และต้องกำหนด ชนิดของหุ้นไว้ด้วยว่าจะจะเป็นชนิดระบุชื่อผู้ถือหุ้น (ใบหุ้นของบริษัทจะระบุชื่อผู้ถือหุ้น) หรือหุ้นผู้ถือ (ใบหุ้น ของบริษัทจะไม่ระบุชื่อผู้ถือหุ้น ถ้าผู้ใดถือใบหุ้นนั้นก็ถือว่าเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัท) รวมทั้งจะต้องกำหนด ด้วยว่าหุ้นของบริษัทจะเป็นประเภทใด เป็นหุ้นสามัญ (หุ้นสามัญคือหุ้นที่มีสิทธิเท่าเทียมกัน) หรือ เป็นหุ้น บุริมสิทธิด้วย (หุ้นบุริมสิทธิคือหุ้นที่มีสิทธิที่แตกต่างออกไปจากหุ้นสามัญ ซึ่งอาจเป็นสิทธิที่ดีกว่าหรือ ค่อยกว่าหุ้นสามัญก็ได้) โดยในสถานการณ์แปลงสภาพประเภทของหุ้นจากหุ้นบุริมสิทธิไปเป็นหุ้นสามัญนั้น สามารถทำได้เฉพาะนิติบุคคลประเภทบริษัทมหาชนจำกัดเท่านั้น ซึ่งหากจะให้แปลงสภาพหุ้นได้จะต้อง กำหนดไว้ในข้อบังคับของบริษัท การจะใช้สิทธิแปลงสภาพหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับความประสงค์ของผู้ถือหุ้น

(๓.๑) บริษัทจำกัด หุ้นของบริษัทต้องมีมูลค่าหุ้นไม่ต่ำกว่าหุ้นละ ๕ บาท และเรียก ชำระค่าหุ้นครั้งแรกไม่ต่ำกว่า ๒๕% ของมูลค่าหุ้นที่กำหนดไว้ ชนิดของหุ้นมี ๒ ชนิด คือ ชนิดระบุชื่อผู้ถือหุ้น ในใบหุ้น และชนิดใบหุ้นออกให้แก่ผู้ถือ (ไม่ระบุชื่อผู้ถือหุ้นไว้ในใบหุ้นจะออกได้ต้องกำหนดไว้ในข้อบังคับ และโอนกันได้ด้วยการส่งมอบใบหุ้น) หุ้นแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ หุ้นสามัญและหุ้นบุริมสิทธิ กรณีมีหุ้น บุริมสิทธิ สามารถกำหนดให้ออกเสียงได้มากกว่าหรือน้อยกว่ามากกว่าหุ้นสามัญได้ เช่น ให้หุ้นบุริมสิทธิ ๑ หุ้นออกเสียงได้ ๑๐ เสียง หรือ หุ้นบุริมสิทธิ ๒๐ หุ้น ออกเสียงได้ ๑ เสียง เป็นต้น เมื่อบริษัทออกหุ้น ประเภทใดแล้วไม่สามารถเปลี่ยนแปลงประเภทของหุ้นได้

(๓.๒) บริษัทมหาชนจำกัด หุ้นของบริษัทต้องมีมูลค่าหุ้นแต่ละหุ้นเท่ากัน ไม่กำหนดขั้นต่ำของมูลค่าหุ้นไว้ และเรียกชำระค่าหุ้นครั้งเดียวเต็มมูลค่าหุ้นนั้น เป็นหุ้นชนิดระบุชื่อผู้ถือหุ้นในใบหุ้นเท่านั้น หุ้นแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ หุ้นสามัญและหุ้นบุริมสิทธิ โดยทั่วไปในการออกเสียงให้หุ้นทุกหุ้นมีสิทธิออกเสียงเท่ากับ ๑ หุ้น ๑ เสียง ทั้งนี้ ในการออกหุ้นบุริมสิทธิจะมีข้อกำหนดในเรื่องของสิทธิในการออกเสียงลงคะแนนที่ไม่สามารถกำหนดให้มีสิทธิออกเสียงได้มากกว่าเสียงของหุ้นสามัญ เช่น ไม่สามารถกำหนดให้หุ้นบุริมสิทธิ ๑ หุ้นมีสิทธิออกเสียงได้ ๕ เสียง แต่บริษัทสามารถกำหนดให้ออกเสียงน้อยกว่าหุ้นสามัญได้ เช่น สามารถกำหนดให้หุ้นบุริมสิทธิ ๕ หุ้น มีสิทธิออกเสียงได้ ๑ เสียง และบริษัทสามารถออกหุ้นบุริมสิทธิโดยให้มีสิทธิแปลงสภาพเป็นหุ้นสามัญได้แต่ต้องกำหนดไว้ในข้อบังคับให้กระทำได้

(๔) คณะกรรมการและการประชุมคณะกรรมการ

ในการบริหารจัดการของบริษัท ผู้ที่จะเป็นตัวแทนในการดำเนินกิจการของบริษัท คือ “กรรมการ” ของบริษัท ซึ่งจะต้องได้รับการแต่งตั้งจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น เพื่อทำหน้าที่ในการดำเนินธุรกิจ และเมื่อได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการแล้ว ก็มีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย วัตถุประสงค์ ข้อบังคับ และมติที่ประชุมคณะกรรมการ มติที่ประชุมผู้ถือหุ้น เช่น คณะกรรมการมีหน้าที่ต้องจัดทางการเงินและนำเสนอที่ประชุมผู้ถือหุ้นเพื่ออนุมัติ การนำเสนอบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้นที่ปรากฏชื่ออยู่ในวันประชุมสามัญประจำปี หรือการส่งรายงานประจำปีของบริษัท ไปยังนายทะเบียนภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด เป็นต้น

(๔.๑) บริษัทจำกัด ไม่ได้กำหนดจำนวนกรรมการของบริษัทไว้แต่โดยทั่วไปบริษัทก็ต้องมีกรรมการเพื่อบริหารกิจการอย่างน้อย ๑ คน เพื่อเป็นตัวแทนของบริษัท คุณสมบัติตามระเบียบของสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลางฯ กำหนดไว้ว่าต้องเป็นบุคคลธรรมดาที่มีอายุไม่น้อยกว่า ๑๖ ปี ได้รับการเลือกตั้งจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นด้วยคะแนนเสียงข้างมากหรือได้รับการเลือกตั้งจากที่ประชุมคณะกรรมการกรณีเป็นการแต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง และพ้นจากตำแหน่งกรรมการโดยการออกตามวาระ ลาออก ตาย ล้มละลาย ไร้ความสามารถ และที่ประชุมผู้ถือหุ้นมีมติให้ออก กรรมการคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบประชุมคณะกรรมการได้ และในการประชุมคณะกรรมการองค์ประชุมให้เป็นไปตามข้อบังคับหากไม่มีข้อบังคับถ้ามีกรรมการเกิน ๓ คน ต้องมีกรรมการเข้าประชุมอย่างน้อย ๓ คน จึงจะเป็นองค์ประชุม มติของที่ประชุมให้เป็นไปตามข้อบังคับ หรือเสียงข้างมากตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กรณีบริษัทไม่มีข้อบังคับ

(๔.๒) บริษัทมหาชนจำกัด กำหนดให้มีกรรมการอย่างน้อย ๕ คน และไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดต้องมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย และต้องเป็นบุคคลธรรมดาบรรลุนิติภาวะ ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย ไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ ไม่เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้กระทำโดยทุจริต ไม่เคยถูกลงโทษไล่ออกหรือปลดออกจากราชการ

องค์การหรือหน่วยงานของรัฐฐานทุจริตต่อหน้าที่ ได้รับการเลือกตั้งจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นโดยวิธีใช้คะแนนเสียงสะสมหรือเสียงข้างมากตามลำดับตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของบริษัท หรือที่ประชุมคณะกรรมการกรณีแต่งตั้งตำแหน่งที่ว่าง และพ้นจากตำแหน่งกรรมการโดยการออกตามวาระ ลาออก ตาย ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามในการเป็นกรรมการ ที่ประชุมผู้ถือหุ้นมีมติให้ออก และศาลมีคำสั่งให้ออก ประธานกรรมการเป็นผู้นำตั้งเรียกประชุมคณะกรรมการและในการประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดหรือตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับจึงเป็นองค์ประชุม มติที่ประชุมให้เป็นไปตามเสียงข้างมากถ้าคะแนนเสียงเท่ากันประธานที่ประชุมมีสิทธิออกเสียงอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด

(๕) การนัดเรียกประชุมผู้ถือหุ้นและการประชุมผู้ถือหุ้น

หน้าที่หลักสำคัญประการหนึ่งของคณะกรรมการของบริษัท คือ ต้องจัดให้มีการประชุมผู้ถือหุ้นอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง ภายใน ๔ เดือนนับแต่วันสิ้นรอบปีบัญชีของบริษัท ซึ่งเรียกว่า “การประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี” เพื่อให้ผู้ถือหุ้นได้รับทราบและลงมติอนุมัติเรื่องต่าง ๆ ภายในบริษัท เช่น รายงานผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมาและแผนงานการดำเนินการในปีต่อไป การพิจารณาอนุมัติงบการเงิน การจัดสรรกำไรและจ่ายปันผลให้กับผู้ถือหุ้น การพิจารณาแต่งตั้งกรรมการแทนกรรมการที่ต้องออกตามวาระ การพิจารณาแต่งตั้งผู้สอบบัญชี เป็นต้น และในระหว่างปีคณะกรรมการสามารถก็นัดเรียกประชุมผู้ถือหุ้นได้เมื่อกรณีจำเป็นหรือมีวาระพิจารณาที่ต้องให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นพิจารณาอนุมัติ ซึ่งการประชุมคราวอื่นที่นอกเหนือจากการประชุมสามัญผู้ถือหุ้นประจำปี จะเรียกว่า “การประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้น” เช่น การแต่งตั้งกรรมการเพิ่มเติม การเพิ่มทุน การลดทุน การแก้ไขหนังสือบริคณห์สนธิ การแก้ไขข้อบังคับ เป็นต้น ทั้งนี้ ก่อนการนัดเรียกประชุมผู้ถือหุ้นคณะกรรมการต้องประชุมร่วมกันเพื่อมีมติในรายละเอียดเกี่ยวกับวาระการประชุมผู้ถือหุ้น วันเวลา และสถานที่ประชุม (กรณีเป็นบริษัทมหาชนจำกัดต้องมีความเห็นของคณะกรรมการ) และต้องจัดส่งหนังสือนัดเรียกประชุมไปยังผู้ถือหุ้นทุกคนล่วงหน้าก่อนวันประชุมตามที่กฎหมายกำหนด

(๕.๑) บริษัทจำกัด การนัดเรียกประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อให้ที่ประชุมรับทราบ หรือให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นพิจารณาลงมติอนุมัติเรื่องทั่ว ๆ ไปที่ใช้คะแนนเสียงข้างมากของผู้ถือหุ้นซึ่งมาประชุมและมีสิทธิออกเสียงซึ่งเรียกว่า “มติธรรมดา” ให้บริษัทส่งหนังสือนัดประชุมไปยังผู้ถือหุ้นล่วงหน้าและโฆษณาการนัดเรียกประชุมในหนังสือพิมพ์ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๗ วัน แต่ในกรณีที่ต้องให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นพิจารณาลงมติอนุมัติเรื่องที่ต้องใช้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของจำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นที่มาประชุม และมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนซึ่งเรียกว่า “มติพิเศษ” ให้บริษัทส่งหนังสือนัดประชุมไปยังผู้ถือหุ้นล่วงหน้าและโฆษณาการนัดเรียกประชุมในหนังสือพิมพ์ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๑๔ วัน ทั้งนี้ หากบริษัทมีข้อบังคับระบุ

ให้ใช้คะแนนเสียงมากกว่าทั้งในกรณีมติธรรมดาและมติพิเศษตามที่กล่าวข้างต้นก็ให้เป็นไปตามที่ข้อบังคับกำหนด สำหรับองค์ประชุมในการประชุมผู้ถือหุ้นนั้น การประชุมจะต้องมีผู้ถือหุ้นมาประชุมร่วมกันตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป และนับจำนวนหุ้นได้ไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๔ ของทุนของบริษัทจึงจะครบเป็นองค์ประชุม ถ้าบริษัทมีข้อบังคับกำหนดจำนวนคนและจำนวนหุ้นที่เข้าประชุมไว้มากกว่าที่กล่าวข้างต้น ก็ให้เป็นไปตามที่ข้อบังคับกำหนด

(๕.๒) บริษัทมหาชนจำกัด การนัดเรียกประชุมผู้ถือหุ้นในทุก ๆ ครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการณีให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นลงมติโดยต้องใช้คะแนนเสียงอย่างน้อยเพียงใดก็ตาม ให้บริษัทส่งหนังสือนัดประชุมไปยังผู้ถือหุ้นล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๗ วัน และโฆษณาในหนังสือพิมพ์ติดต่อกัน ๓ วันล่วงหน้าก่อนวันประชุมไม่น้อยกว่า ๓ วัน ยกเว้นข้อบังคับของบริษัทกำหนดระยะเวลาการส่งหนังสือนัดประชุมผู้ถือหุ้นไว้มากกว่า ๗ วัน ก็ให้เป็นไปตามข้อบังคับโดยหนังสือนัดประชุมผู้ถือหุ้นนั้นต้องเสนอรายละเอียดตามสมควร และระบุให้ชัดเจนว่าเป็นเรื่องเพื่อทราบ เพื่ออนุมัติ หรือเพื่อพิจารณา รวมทั้งต้องมีความเห็นของคณะกรรมการในทุกวาระ ทั้งนี้ องค์ประชุมของบริษัทมหาชนจำกัดนั้นต้องมีทั้งจำนวนคนและจำนวนหุ้น กล่าวคือ ต้องมีผู้ถือหุ้นมาเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่า ๒๕ คนหรือไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ถือหุ้นทั้งหมดและมีหุ้นนับรวมกันได้ไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมดจึงจะครบเป็นองค์ประชุม

(๖) กรณีผู้ถือหุ้นร้องขอให้คณะกรรมการจัดประชุมผู้ถือหุ้น

เมื่อผู้ถือหุ้นคนหนึ่ง หรือหลายคนรวมตัวกันและถือหุ้นในสัดส่วนได้ตามที่กฎหมายกำหนด มีสิทธิที่จะทำหนังสือร้องขอให้คณะกรรมการจัดประชุมผู้ถือหุ้น โดยต้องระบุเรื่องและเหตุผลหรือความประสงค์ที่ต้องการให้จัดประชุมผู้ถือหุ้นไว้ในหนังสือร้องขอดังกล่าวด้วย คณะกรรมการมีหน้าที่ต้องจัดการประชุมผู้ถือหุ้นตามที่มีผู้ถือหุ้นร้องขอนั้น หากคณะกรรมการไม่จัดให้มีการประชุมภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ ผู้ถือหุ้นมีสิทธินัดเรียกประชุมผู้ถือหุ้นเองได้ ดังนี้

(๖.๑) บริษัทจำกัด ผู้ถือหุ้นที่มีสิทธิร้องขอให้คณะกรรมการจัดประชุมผู้ถือหุ้นต้องถือหุ้นไม่น้อยกว่า ๒๐% ของจำนวนหุ้นทั้งหมดของบริษัท คณะกรรมการต้องจัดให้มีการประชุมผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ผู้ถือหุ้นยื่นคำร้อง หากคณะกรรมการไม่จัดประชุมภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ผู้ถือหุ้นมีสิทธินัดเรียกประชุมผู้ถือหุ้นเองได้

(๖.๒) บริษัทมหาชนจำกัด ผู้ถือหุ้นที่มีสิทธิร้องขอให้คณะกรรมการจัดประชุมผู้ถือหุ้นต้องถือหุ้นไม่น้อยกว่า ๑๐% ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมดของบริษัท คณะกรรมการต้องจัดประชุมผู้ถือหุ้นภายใน ๔๕ วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือคำร้อง หากคณะกรรมการไม่จัดประชุมภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ผู้ถือหุ้นมีสิทธินัดเรียกประชุมผู้ถือหุ้นเองได้ ภายใน ๔๕ วันนับแต่วันที่ครบกำหนดที่ให้คณะกรรมการจัดประชุม

(๗) การกำหนดข้อบังคับของบริษัท

ข้อบังคับของบริษัท ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารจัดการของบริษัท เปรียบเสมือน กฎเกณฑ์ กติกา ข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้ถือหุ้น กรรมการ และบริษัท ที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนั้น ทั้งนี้เนื่องจากข้อบังคับของบริษัททุกบริษัทจะต้องผ่านการอนุมัติของที่ประชุมผู้ถือหุ้น การที่บริษัทนำเรื่องที่ถูกกฎหมายกำหนดไว้แล้วมาระบุไว้ในข้อบังคับอีกครั้ง เพื่อให้ผู้ถือหุ้น กรรมการ ได้รับทราบก็จะเป็นเรื่องที่ดี หรือนำเรื่องที่ได้ตกลงและมีมติ หรือ ข้อกำหนดที่สำคัญสำหรับไว้ใช้ในการ ดำเนินการหรือบริหารงานเพื่อให้คณะกรรมการหรือผู้ถือหุ้นปฏิบัติในเรื่องนั้น ๆ ให้เป็นที่รับรู้กันไว้เพื่อให้ ทุกคนรวมถึงผู้ที่เข้าร่วมลงทุนหรือผู้ที่เข้ามาเป็นกรรมการของบริษัทรับทราบไว้ก็จะเป็นเรื่องที่ดี ซึ่ง ในการกำหนดข้อบังคับควรระบุให้ชัดเจน ไม่ควรระบุคลุมเครือหรือต้องให้มีการตีความ และข้อกำหนด ดังกล่าวจะต้องไม่ขัดกฎหมาย ไม่ขัดความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนด้วย เช่น การ กำหนดสิทธิและสภาพของหุ้นบุริมสิทธิ การกำหนดในเรื่ององค์ประชุมของคณะกรรมการและการประชุม ผู้ถือหุ้น การลงคะแนนเสียงและมติของที่ประชุม วิธีการเลือกตั้งกรรมการ การพ้นจากตำแหน่งกรรมการ การจ่ายเงินปันผลหรือหุ้นปันผล เป็นต้น ทั้งนี้กรณีที่เป็นบริษัทจำกัด บริษัทจะไม่มีข้อบังคับก็ได้โดย คณะกรรมการหรือผู้ถือหุ้นก็ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ถ้าเป็น บริษัทมหาชนจำกัดตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.๒๕๓๕ กำหนดให้ทุกบริษัทต้องมีข้อบังคับ ของบริษัท

(๗.๑) บริษัทจำกัด กฎหมายไม่ได้กำหนดให้บริษัทจำกัดต้องมีข้อบังคับ กรณีบริษัทไม่มี ข้อบังคับก็ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๓ ลักษณะ ๒๒ หุ้นส่วนและบริษัท

(๗.๒) บริษัทมหาชนจำกัด กฎหมายกำหนดให้ทุกบริษัทต้องมีข้อบังคับ และต้องไม่ขัด กับกฎหมาย ไม่ขัดกับหนังสือบริคณห์สนธิ ไม่เป็นการกีดกันมิให้ผู้ถือหุ้นเป็นกรรมการ และต้องกำหนดใน เรื่องการออกหุ้นการโอนหุ้น การประชุมผู้ถือหุ้น จำนวนและวิธีการเลือกกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง กรรมการ การพ้นจากตำแหน่ง การบัญชี การเงิน การสอบบัญชี การออกหุ้นบุริมสิทธิ การแปลงหุ้น บุริมสิทธิ (ถ้ามี) เป็นต้น

(๘) การเพิ่มทุน

การเพิ่มทุนของบริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัดจะกระทำได้ก็โดยการออกหุ้นใหม่ เท่านั้น ไม่สามารถเพิ่มทุนโดยการเพิ่มมูลค่าหุ้นได้ เหตุปัจจัยในการเพิ่มทุนอาจเนื่องจากบริษัทต้องการ เงินทุนเพื่อนำมาขยายกิจการหรือลงทุนในธุรกิจใหม่เพิ่มเติม การเพิ่มทุนจึงทำให้บริษัทมีเงินทุนไปใช้โดยไม่ต้องกู้เงินจากสถาบันการเงินที่ต้องเสียดอกเบี้ยเงินกู้เป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายในเรื่องดอกเบี้ยเงินกู้ได้

(๘.๑) บริษัทจำกัด โดยทั่วไปของบริษัทจำกัดเมื่อที่ประชุมผู้ถือหุ้นมีมติพิเศษด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของจำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นที่มาประชุมและมีสิทธิออกเสียงได้อนุมัติให้เพิ่มทุน คณะกรรมการก็มีหน้าที่เสนอขายหุ้นเพิ่มทุนดังกล่าวให้กับผู้ถือหุ้นเดิมตามสัดส่วน หากผู้ถือหุ้นเดิมไม่ซื้อตามสิทธิที่ได้รับคณะกรรมการก็สามารถเสนอขายให้กับผู้ถือหุ้นเดิมรายอื่นที่ต้องการซื้อเกินสิทธิของตนเองได้ หรือคณะกรรมการจะรับซื้อไว้เองก็ได้

(๘.๒) บริษัทมหาชนจำกัด ในการเสนอขายหุ้นเพิ่มทุนที่ออกใหม่นั้นจะต้องได้รับอนุมัติจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของจำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นซึ่งมาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน และต้องมีมติการจัดสรรหุ้นด้วยว่าหุ้นเพิ่มทุนที่ออกใหม่นั้น จะเสนอขายให้กับกลุ่มบุคคลใดและเป็นจำนวนหุ้นเท่าใดให้ชัดเจน เช่น จัดสรรหุ้นสามัญเพิ่มทุนที่ออกใหม่จำนวน ๑๐๐,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น มูลค่าหุ้นละ ๑ บาท เสนอขายให้แก่ประชาชนทั่วไป หรือ จัดสรรหุ้นสามัญเพิ่มทุนที่ออกใหม่จำนวน ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ หุ้น มูลค่าหุ้นละ ๑ บาท เสนอขายให้แก่ผู้ถือหุ้นเดิมตามสัดส่วนการถือหุ้น กรณีมีหุ้นเหลือจากการจำหน่ายให้กับผู้ถือหุ้นเดิมตามสัดส่วนแล้วให้นำหุ้นนั้นเสนอขายแก่ผู้ถือหุ้นเดิมรายอื่นที่เสนอซื้อเกินสิทธิของตนเอง เป็นต้น

(๙) การลดทุน

การลดทุนของบริษัทอาจมีเหตุปัจจัยเกิดขึ้นได้หลายอย่าง เช่น บริษัทมีเงินทุนหมุนเวียนมากเกินความจำเป็นที่จะนำไปใช้ในกิจการและประสงค์จะคืนทุนกลับไปยังผู้ถือหุ้น หรือ บริษัทมีผลประกอบการขาดทุนต้องการล้างผลขาดทุนเพื่อในอนาคตหากบริษัทมีกำไรจะได้สามารถจ่ายเงินปันผลให้กับผู้ถือหุ้นได้เร็วขึ้นกว่าที่จะต้องนำกำไรดังกล่าวไปล้างผลขาดทุนก่อนและถ้ายังมีกำไรเหลืออยู่หลังจากจัดสรรเป็นทุนสำรองแล้วจึงจะสามารถนำไปจ่ายเงินปันผลได้ต่อไป ซึ่งในการลดทุนเพื่อล้างผลขาดทุนของบริษัทนี้จะไม่มีการคืนเงินทุนให้กับผู้ถือหุ้น

(๙.๑) บริษัทจำกัด การลดทุนต้องได้รับมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้นด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของจำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นที่มาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน และในการลดทุนดังกล่าวบริษัทจะลดทุนลงจำนวนเท่าใด ไม่ว่าจะเป็นการลดจำนวนหุ้นให้น้อยลงหรือลดมูลค่าหุ้นให้ต่ำลงก็ได้ แต่เมื่อลดทุนจำนวนดังกล่าวจะต้องยังคงมีทุนของบริษัทคงเหลือไม่ต่ำกว่า ๑ ใน ๔ ของทุนปัจจุบันก่อนที่จะลดทุน เนื่องจากการลดทุนดังกล่าวจะมีผลกระทบต่อเจ้าหน้าที่ของบริษัทในการที่จะได้รับชำระหนี้ ซึ่งบริษัทมีหน้าที่ต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบเพื่อให้สิทธิเจ้าหน้าที่คัดค้าน หากมีเจ้าหน้าที่คัดค้านก็ต้องชำระหนี้ก่อนหรือวางประกันหนี้ก่อนจึงจะลดทุนได้

(๙.๒) บริษัทมหาชนจำกัด การลดทุนต้องได้รับมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้นด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของจำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นที่มาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน และในการลดทุนดังกล่าวบริษัทจะลดทุนลงจำนวนเท่าใด ไม่ว่าจะเป็นการลดจำนวนหุ้นให้น้อยลงหรือลด

มูลค่าหุ้นให้ต่ำลงก็ได้ แต่เมื่อลดทุนจำนวนดังกล่าวจะต้องยังคงมีทุนของบริษัทคงเหลือไม่ต่ำกว่า ๑ ใน ๔ ของทุนปัจจุบันก่อนที่จะลดทุน เว้นแต่บริษัทมียอดขาดทุนสะสมแล้วได้มีการนำทุนสำรองต่าง ๆ ไปชดเชยผลขาดทุนสะสมนั้นแล้วก็ยังมียอดขาดทุนสะสมอยู่ บริษัทจะลดทุนโดยนำส่วนทุนที่ลดนั้นไปล้างขาดทุนสะสมแล้วทำให้ทุนที่เหลือต่ำกว่าหนึ่งในสี่ก็สามารถทำได้

(๑๐) เงินปันผล หุ้นปันผล ระยะเวลาการจ่ายปันผล

เมื่อบริษัทประกอบกิจการหรือดำเนินการแล้วมีกำไร บริษัทสามารถนำผลกำไรดังกล่าวมาจ่ายเป็นเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นผู้ลงทุนของบริษัทได้ตามสัดส่วนการถือหุ้นของบริษัท หากบริษัทได้มีการจ่ายเงินหรือแจกเงินใด ๆ ให้แก่ผู้ถือหุ้นในฐานะที่เป็นผู้ถือหุ้น เงินที่ผู้ถือหุ้นได้รับนั้นก็ถือว่าเป็นการได้รับเงินปันผลด้วย ยกเว้นเป็นการจ่ายเงินคืนค่าหุ้น ทั้งนี้ ห้ามบริษัทจ่ายเงินปันผลหากยังมีผลประกอบการขาดทุน โดยปกติในการประชุมสามัญประจำปีจะมีการพิจารณาการจ่ายเงินปันผล ซึ่งบริษัทใดประกอบกิจการเจริญรุ่งเรืองดีมีผลกำไรคณะกรรมการก็ควรนำเสนอที่ประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อพิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินปันผล หรือในระหว่างปีถ้าคณะกรรมการเห็นว่าบริษัทมีกำไรมากพอที่จะจ่ายปันผลได้ก็ไม่ต้องรอให้ครบรอบปีบัญชีคณะกรรมการสามารถจ่ายปันผลระหว่างปีให้กับผู้ถือหุ้นได้เรียกว่าการจ่ายเงินปันผลระหว่างกาล

(๑๐.๑) บริษัทจำกัด การจ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้น ในทุก ๆ ครั้งที่จ่ายเงินปันผลบริษัทต้องจัดสรรเงินกำไรอย่างน้อยร้อยละ ๕ ของผลกำไรเพื่อเก็บไว้เป็นทุนสำรองของบริษัทจนกว่าทุนสำรองนี้จะมีจำนวนถึงร้อยละ ๑๐ ของจำนวนทุนของบริษัทหรือมากกว่านั้นหรือเป็นไปตามที่ข้อบังคับกำหนด สำหรับบริษัทจำกัดการจ่ายปันผลจ่ายได้เฉพาะที่เป็นเงินสดเท่านั้น และเมื่อมีมติให้จ่ายเงินปันผลในครั้งใดแล้ว บริษัทมีหน้าที่ต้องจ่ายเงินปันผลดังกล่าวให้แก่ผู้ถือหุ้นภายใน ๑ เดือนนับแต่วันที่มิมติ

(๑๐.๒) บริษัทมหาชนจำกัด ในทุกปีที่บริษัทมีกำไร บริษัทต้องจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีจำนวนร้อยละ ๕ หักออกด้วยยอดขาดทุนสะสมยกมา (ถ้ามี) เก็บไว้เป็นทุนสำรองของบริษัทจนกว่าทุนสำรองนี้จะมีจำนวน ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ของทุนจดทะเบียน หรือตามที่ข้อบังคับกำหนดไว้มากกว่านั้น บริษัทมหาชนจำกัดจะจ่ายปันผลเป็นเงินสด หรือจ่ายเป็นหุ้นปันผลก็ได้ ในกรณีบริษัทจ่ายปันผลเป็นหุ้นจะต้องนำเสนอให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นอนุมัติ การจ่ายเงินปันผลระหว่างกาลจะกระทำได้เมื่อบริษัทมีข้อบังคับกำหนดให้จ่ายเงินปันผลระหว่างกาลได้ และเมื่อมีมติให้จ่ายเงินปันผลบริษัทมีหน้าที่ต้องจ่ายปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นภายใน ๑ เดือนนับแต่วันที่มิมติ

(๑๑) การแปลงหนี้เป็นทุน

เมื่อบริษัทได้ดำเนินกิจการแล้วเกิดหนี้สินและมีเจ้าหนี้ซึ่งบริษัทมีหน้าที่ต้องชำระหนี้ตามจำนวนที่เป็นหนี้สินนั้น ตามหลักกฎหมายทั่วไปทั้งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.๒๕๓๕ บัญญัติในเรื่องการชำระค่าหุ้นของบริษัทโดยห้ามผู้ถือหุ้นหรือผู้จองหุ้นที่

เป็นเจ้าของบริษัทนำหนี้มาชำระเป็นค่าหุ้น หรือเรียกอีกนัยหนึ่งว่า ห้ามหักกลบลบหนี้กับบริษัทในการชำระค่าหุ้น แต่ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๔๔ ได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.๒๕๓๕ ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจที่ผันแปร จึงแก้ไขให้บริษัทมหาชนจำกัดสามารถใช้ประโยชน์จากหนี้โดยให้บริษัทมหาชนจำกัดที่มีการปรับโครงสร้างหนี้กับเจ้าหนี้ สามารถออกหุ้นใหม่เพื่อชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตามโครงการแปลงหนี้เป็นทุนโดยต้องนำเสนอให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นอนุมัติ

(๑๑.๑) บริษัทจำกัด ในการเรียกชำระค่าหุ้นของบริษัทจำกัดนั้น หุ้นทุก ๆ หุ้นจะต้องชำระค่าหุ้นเป็นเงินจนเต็มมูลค่าหุ้น เว้นแต่เป็นหุ้นที่ออกให้เสมือนหนึ่งว่าได้ใช้เป็นเงินแล้วเพื่อตอบแทนคุณแรงงานหรือตอบแทนทรัพย์สินที่ผู้ถือหุ้นหรือผู้จองหุ้นนั้นได้ใช้แรงงานไปเพื่อเป็นประโยชน์แก่บริษัทหรือได้ให้ทรัพย์สินอย่างใดแก่บริษัทโดยจะต้องแถลงไว้ในที่ประชุมผู้ถือหุ้นให้ชัดเจนและกำหนดจำนวนหุ้นที่ตอบแทนให้กับผู้ถือหุ้นคนนั้น แต่ทั้งนี้ บริษัทจำกัดและเจ้าหนี้ของบริษัทไม่สามารถตกลงกันให้นำหนี้มาชำระเป็นค่าหุ้นได้ หรือ บริษัทจำกัดไม่อาจออกหุ้นใหม่เพื่อชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ได้

(๑๑.๒) บริษัทมหาชนจำกัด การชำระค่าหุ้นของบริษัทมหาชนจำกัดผู้จองหุ้นจะต้องชำระเป็นเงินครั้งเดียวเต็มมูลค่าหุ้น เว้นแต่เป็นหุ้นที่ออกให้เสมือนหนึ่งว่าได้ชำระเงินค่าหุ้นเต็มมูลค่าแล้วเพื่อตอบแทนที่บุคคลนั้นได้ให้ทรัพย์สินหรือให้ใช้สิทธิในงานวรรณกรรม ศิลปะ หรือวิทยาศาสตร์ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า แบบหรือหุ่นจำลอง แผนผัง สูตร หรือกรรมวิธีลับใด ๆ หรือให้ข้อสนเทศเกี่ยวกับประสบการณ์ทางอุตสาหกรรม การพาณิชย์ หรือวิทยาศาสตร์ แต่เนื่องจากได้แก้ไขพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๔ กำหนดให้บริษัทมหาชนจำกัดที่มีหนี้สินแล้วไม่สามารถชำระหนี้ที่เป็นเงินให้กับเจ้าหนี้ได้ เสนอให้เจ้าหนี้ที่ประสงค์จะร่วมลงทุนกับบริษัทรับชำระหนี้ที่เป็นหุ้นที่ออกใหม่ของบริษัทแทนการชำระด้วยเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่น โดยจัดทำโครงการแปลงหนี้เป็นทุนซึ่งจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง โดยหนี้ของเจ้าหนี้ที่ประสงค์เข้าร่วมโครงการแปลงหนี้เป็นทุนนี้จะต้องเป็นหนี้ที่มีหลักฐานและกำหนดจำนวนเงินได้โดยแน่นอน บริษัทต้องนำเสนอโครงการแปลงหนี้เป็นทุนให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นอนุมัติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของจำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นซึ่งมาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน ซึ่งโครงการดังกล่าวจะต้องระบุเหตุผล ผลดี ผลเสีย และประโยชน์ที่จะได้รับ สรุปรายการย่อของงบการเงิน รายการที่สำคัญ เช่น สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของผู้ถือหุ้น รายได้ กำไรขาดทุน ของปีที่ทำโครงการและสามปีย้อนหลัง รายชื่อเจ้าหนี้ที่ประสงค์จะรับชำระหนี้ด้วยหุ้นที่ออกใหม่ของบริษัท ราคาของหุ้นและหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดราคาหุ้นนั้นด้วย

(๑๒) การซื้อหุ้นคืน

โดยหลักทั่วไปของบริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัดนั้น ห้ามบริษัทเป็นเจ้าของหุ้นหรือรับจำหน่ายหุ้นของตนเอง แต่ด้วยสภาวะทางเศรษฐกิจในช่วงปี พ.ศ.๒๕๔๔ ที่ผันแปรส่งผลกระทบต่อการบริหารงานของบริษัทมหาชนจำกัดและเพื่อเป็นการช่วยฟื้นฟูและเพิ่มประสิทธิภาพของตลาดทุนในประเทศ ประกอบกับเพื่อเป็นแรงจูงใจนักลงทุน จึงได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.๒๕๓๕ ให้บริษัทมหาชนจำกัดสามารถซื้อหุ้นคืนได้และถือหุ้นของตนเองได้ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง แต่ต้องจำหน่ายหุ้นที่ถือไว้ออกไปหากจำหน่ายไม่ได้หรือจำหน่ายไม่หมด บริษัทต้องดำเนินการลดทุนในส่วนที่บริษัทถือไว้

(๑๒.๑) บริษัทจำกัด ด้วยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้กำหนดห้ามบริษัทจำกัดเป็นเจ้าของหุ้นหรือถือหุ้นของตนเองหรือรับจำหน่ายหุ้นของตนเอง ดังนั้น บริษัทจำกัดจึงไม่สามารถที่จะซื้อหุ้นของตนเองจากผู้ถือหุ้นและถือหุ้นในนามของบริษัทจำกัดเองได้

(๑๒.๒) บริษัทมหาชนจำกัด ในปี พ.ศ.๒๕๔๔ ได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.๒๕๓๕ ได้มีบทยกเว้นทำให้บริษัทมหาชนจำกัดสามารถถือหุ้นของบริษัทตนเองได้ ด้วยการซื้อหุ้นที่บริษัทได้ขายให้กับผู้ถือหุ้นไปโดยซื้อคืนมาถือไว้ชั่วคราวระยะเวลาหนึ่ง เนื่องจากเหตุผล ๒ ประการคือ (๑) เมื่อมีการประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อแก้ไขข้อบังคับแล้วมีผู้ถือหุ้นที่ออกเสียงไม่เห็นด้วยกับมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้นที่แก้ไขข้อบังคับเกี่ยวกับสิทธิในการออกเสียงลงคะแนนและสิทธิในการรับเงินปันผล ซึ่งผู้ถือหุ้นเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรม บริษัทสามารถเสนอขอซื้อหุ้นจากผู้ถือหุ้นรายที่ออกเสียงไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขข้อบังคับนั้น และ(๒) กรณีที่บริษัทมีกำไรสะสมและสภาพคล่องส่วนเกินและต้องการบริหารทางการเงิน บริษัทสามารถซื้อหุ้นคืนได้ซึ่งการซื้อหุ้นคืนนั้นจะต้องไม่เป็นเหตุให้บริษัทประสบปัญหาทางการเงิน ทั้งนี้ ทั้ง ๒ กรณีดังกล่าวหุ้นที่บริษัทซื้อคืนกลับมาและถืออยู่ในขณะนั้นบริษัทไม่สามารถนำมานับรวมเป็นองค์ประชุมในการประชุมผู้ถือหุ้นและไม่มีสิทธิที่จะได้รับเงินปันผลในกรณีที่มีการจ่ายเงินปันผล อีกทั้งเมื่อซื้อคืนกลับมาแล้วมีหน้าที่ต้องจำหน่ายหุ้นที่ซื้อคืนออกไปด้วยตามระยะเวลาที่บริษัทประกาศกำหนดหรือตามโครงการ หากไม่จำหน่ายภายในกำหนดเวลาที่กำหนดไว้บริษัทจะต้องดำเนินการลดทุนตัดหุ้นส่วนที่ยังไม่จำหน่ายหรือจำหน่ายไม่หมดด้วย

(๑๓) การเลิกและเสร็จชำระบัญชี

บริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัด เมื่อได้จัดตั้งเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายแล้วสามารถดำเนินการประกอบธุรกิจ มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมาย ดังนั้นเมื่อกรรมการหรือผู้แทนนิติบุคคล หรือผู้ถือหุ้น ไม่ประสงค์จะประกอบธุรกิจในนามบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดแล้วหรือมีเหตุที่จะต้องเลิกตามที่กฎหมายกำหนด ก็จะต้องมีผู้ชำระบัญชี ที่มีหน้าที่ชำระสะสางจัดการทรัพย์สินหนี้สินของนิติบุคคลนั้น เพื่อให้บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดนั้นสิ้นสภาพการเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย

(๑๓.๑) บริษัทจำกัด ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้กำหนดเหตุแห่งการเลิกบริษัทจำกัดไว้หลายกรณี คือ กำหนดเหตุเลิกไว้ในข้อบังคับ หรือกำหนดเวลาเลิกไว้ตั้งแต่ตอนตั้งบริษัท หรือกำหนดตั้งบริษัทขึ้นเพื่อกระทำการกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งไว้และกิจการนั้นเป็นผลสำเร็จแล้ว หรือที่ประชุมผู้ถือหุ้นได้มีมติให้เลิกบริษัท หรือเมื่อบริษัทถูกศาลสั่งให้ล้มละลาย หรือศาลสั่งให้เลิกบริษัท ซึ่งเมื่อได้มีการเลิกแล้วจะต้องมีการตั้งผู้ชำระบัญชี เพื่อทำหน้าที่สะสางกิจการที่ค้างให้เสร็จสิ้น เก็บรวบรวมทรัพย์สินหรือขายทรัพย์สิน รับชำระหนี้จากลูกหนี้และชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ โดยผู้ชำระบัญชีมีหน้าที่จัดทำรายงานการชำระบัญชีทุกระยะสามเดือน หากมีทรัพย์สินเหลือให้แบ่งคืนทุนให้กับผู้ถือหุ้นตามสัดส่วนการลงทุน และเมื่อชำระสะสางกิจการเสร็จสิ้นก็มีหน้าที่เรียกประชุมผู้ถือหุ้นเพื่ออนุมัติการเสร็จชำระบัญชี โดยเมื่อที่ประชุมอนุมัติการเสร็จชำระบัญชีและนายทะเบียนได้รับจดทะเบียนบริษัทนั้นก็สิ้นสภาพการเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย

(๑๓.๒) บริษัทมหาชนจำกัด พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ.๒๕๓๕ ได้กำหนดเหตุแห่งการเลิกไว้ คือ ที่ประชุมลงมติให้เลิกด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของจำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นซึ่งมาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน ศาลสั่งให้บริษัทล้มละลาย ศาลมีคำสั่งให้เลิกบริษัท ซึ่งเมื่อได้มีการเลิกแล้วจะต้องมีการตั้งผู้ชำระบัญชี เพื่อทำหน้าที่ชำระสะสางกิจการที่ค้างให้เสร็จสิ้น เก็บรวบรวมทรัพย์สินหรือขายทรัพย์สิน รับชำระหนี้จากลูกหนี้และชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ โดยผู้ชำระบัญชีมีหน้าที่จัดทำรายงานการชำระบัญชีทุกระยะสามเดือน หากมีทรัพย์สินเหลืออยู่ให้แบ่งคืนทุนให้กับผู้ถือหุ้นตามสัดส่วนการลงทุน และเมื่อชำระสะสางกิจการเสร็จสิ้นก็มีหน้าที่เรียกประชุมผู้ถือหุ้นเพื่ออนุมัติการเสร็จชำระบัญชี โดยเมื่อที่ประชุมอนุมัติการเสร็จชำระบัญชีและนายทะเบียนได้รับจดทะเบียนบริษัทนั้นก็สิ้นสภาพการเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย

ทั้งนี้ ในการเลิกบริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัด ส่วนใหญ่จะเป็นการเลิกด้วยเหตุที่ประชุมผู้ถือหุ้นได้ลงมติให้เลิกบริษัทและตั้งผู้ชำระบัญชีเพื่อชำระสะสางบัญชีสินทรัพย์และหนี้สินจนกระทั่งที่ประชุมผู้ถือหุ้นได้อนุมัติการเสร็จชำระบัญชีและนายทะเบียนรับจดทะเบียนเสร็จการชำระบัญชีเป็นอันสิ้นสภาพการเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย

อนึ่ง การเปรียบเทียบสาระสำคัญและข้อแตกต่างของบริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัดตามที่กล่าวมาข้างต้น ผู้จัดทำได้นำเนื้อหาที่สำคัญจัดทำเป็นตารางเปรียบเทียบพร้อมระบุเลขมาตราของกฎหมายที่กำหนดไว้ในแต่ละเรื่องเพื่อให้ผู้ที่สนใจสามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ต่อไป ดังปรากฏตามตารางเปรียบเทียบที่แนบท้ายเอกสารฉบับนี้

รชนีกร คำเด่นงาม
กรกฎาคม ๒๕๖๒

ตารางเปรียบเทียบสาระสำคัญของบริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัด

ผู้เริ่มก่อการ/ผู้เริ่มจัดตั้ง และผู้ถือหุ้น

รายการ	บริษัทจำกัด	ป.พ.พ.	บริษัทมหาชนจำกัด	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนฯ
ผู้เริ่มก่อการ/ผู้เริ่มจัดตั้ง	บุคคลธรรมดาตั้งแต่ ๓ คนขึ้นไป	มาตรา ๑๐๙๗	บุคคลธรรมดาตั้งแต่ ๑๕ คนขึ้นไป	มาตรา ๑๖
ผู้ถือหุ้น	ไม่น้อยกว่า ๓ คน	มาตรา ๑๑๐๐	ไม่น้อยกว่า ๑๕ คน	มาตรา ๑๗

หุ้น ชนิดของหุ้น ประเภทของหุ้น การแปลงสภาพหุ้น

รายการ	บริษัทจำกัด	ป.พ.พ.	บริษัทมหาชนจำกัด	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนฯ
หุ้น				
- มูลค่าหุ้น	ไม่ต่ำกว่า ๕ บาท	มาตรา ๑๑๑๗	มีมูลค่าเท่ากันทุกหุ้น ไม่กำหนดขั้นต่ำ	มาตรา ๕๐
- การเรียกชำระค่าหุ้น	เรียกชำระครั้งแรก ไม่น้อยกว่า ๒๕% ของมูลค่าหุ้น	มาตรา ๑๑๐๕ วรรคสาม	เรียกชำระเต็มมูลค่าหุ้นในครั้งเดียว	มาตรา ๕๔
- การเสนอขายหุ้นในราคาต่ำกว่ามูลค่าหุ้น	เสนอขายหุ้นในราคาต่ำกว่ามูลค่าหุ้นไม่ได้	มาตรา ๑๑๐๕ วรรคแรก	เสนอขายหุ้นต่ำกว่ามูลค่าหุ้นได้ในกรณีที่บริษัทดำเนินการมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ปีและมีผลประกอบการขาดทุนและได้รับมติที่ประชุมผู้ถือหุ้น	มาตรา ๕๒
- ระยะเวลาในการออกใบหุ้น	ต้องออกใบหุ้นให้กับผู้ถือหุ้นแต่ไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้	มาตรา ๑๑๒๗	ต้องออกใบหุ้นให้กับผู้ถือหุ้น ภายใน ๒ เดือนนับแต่วันจดทะเบียนหรือวันเพิ่มทุนชำระแล้ว	มาตรา ๕๕
ชนิดของหุ้น	ชนิดระบุชื่อผู้ถือหุ้น และชนิดออกให้แก่ผู้ถือใบหุ้นนั้น	มาตรา ๑๑๒๘	ชนิดระบุชื่อผู้ถือหุ้น (ชนิดเดียว)	มาตรา ๕๖
ประเภทของหุ้น	หุ้นสามัญและหุ้นบุริมสิทธิ	มาตรา ๑๑๐๘	หุ้นสามัญและหุ้นบุริมสิทธิ	มาตรา ๓๕
การแปลงสภาพหุ้น	ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงสภาพประเภทของหุ้นได้	มาตรา ๑๑๔๒	หุ้นบุริมสิทธิสามารถแปลงสภาพเป็นหุ้นสามัญได้ โดยกำหนดไว้ในข้อบังคับ	มาตรา ๓๐ (๖) มาตรา ๖๕

คณะกรรมการและการประชุมคณะกรรมการ

รายการ	บริษัทจำกัด	ป.พ.พ.	บริษัทมหาชนจำกัด	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนฯ
คณะกรรมการ - จำนวนกรรมการ	ไม่มีกำหนดจำนวนกรรมการ	มาตรา ๑๑๕๐	ต้องมีกรรมการไม่น้อยกว่า ๕ คน	มาตรา ๖๗
- คุณสมบัติของผู้ที่จะ ได้รับการแต่งตั้งให้ เป็นกรรมการ	บุคคลธรรมดา อายุไม่ต่ำกว่า ๑๒ ปี (ตามระเบียบสำนักงานทะเบียนหุ้นส่วน บริษัทกลางฯ ข้อ ๔๙), ไม่เป็นบุคคล ล้มละลาย, ไร้ความสามารถ	มาตรา ๑๑๕๔	บุคคลธรรมดาบรรลุนิติภาวะ ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย ไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ ไม่เคยรับ โทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดในความผิดเกี่ยวกับ ทรัพย์สินที่ได้กระทำโดยทุจริต ไม่เคยถูกลงโทษไล่ออก หรือปลดออกจากราชการ องค์กรหรือหน่วยงานของ รัฐฐานทุจริตต่อหน้าที่	มาตรา ๖๘
- วิธีการเลือกตั้งกรรมการ	- เลือกตั้งโดยที่ประชุมผู้ถือหุ้น มติเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ หรือเสียงข้างมาก ตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์	มาตรา ๑๑๐๘ มาตรา ๑๑๐๙ มาตรา ๑๑๕๑ มาตรา ๑๑๙๐ มาตรา ๑๑๙๓	- เลือกตั้งโดยที่ประชุมผู้ถือหุ้น วิธีการเลือกเป็นไป ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ เช่น ใช้วิธีแบบคะแนน เสียงสะสม หรือเป็นไปคะแนนเสียงที่ได้รับเรียงลำดับ ซึ่งขึ้นอยู่กับข้อบังคับของบริษัทที่กำหนดไว้ (แบบคะแนนเสียงสะสม คือ นำจำนวนหุ้นคูณด้วย จำนวนกรรมการที่จะเลือกตั้งในครั้งนั้น นับเป็น คะแนนเสียงของผู้ถือหุ้น เพื่อใช้ลงคะแนนเสียง เลือกตั้งกรรมการโดยสามารถแบ่งคะแนนเสียงให้ บุคคลใดมากน้อยเพียงใดก็ได้)	มาตรา ๗๐
	- เลือกตั้งโดยที่ประชุมคณะกรรมการ เฉพาะกรณีตำแหน่งกรรมการว่างลง มติเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ หรือตามประมวลกฎหมายแพ่งและ พาณิชย์	มาตรา ๑๑๕๕ มาตรา ๑๑๖๑	- เลือกตั้งโดยที่ประชุมคณะกรรมการ เฉพาะกรณีตำแหน่งกรรมการว่างลง มติต้องมี คะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๓/๔ ของกรรมการที่ยัง เหลืออยู่	มาตรา ๗๕

รายการ	บริษัทจำกัด	ป.พ.พ.	บริษัทมหาชนจำกัด	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนฯ
- การพ้นจากตำแหน่ง กรรมการ	- ออกตามวาระ - ลาออก - ตาย - ล้มละลาย, ไร้ความสามารถ - ที่ประชุมผู้ถือหุ้นลงมติให้ออก	มาตรา ๑๑๕๑ มาตรา ๑๑๕๒ มาตรา ๑๑๕๓/๑ มาตรา ๑๑๕๔	- ออกตามวาระ - ลาออก - ตาย - ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๖๘ - ที่ประชุมผู้ถือหุ้นลงมติให้ออก - ศาลมีคำสั่งให้ออก	มาตรา ๗๑ มาตรา ๗๒ มาตรา ๗๖
การประชุมคณะกรรมการ	กรรมการคนหนึ่งคนใดจะนัดเรียกให้มีการประชุมคณะกรรมการเมื่อใดก็ได้	มาตรา ๑๑๖๒	ต้องจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการอย่างน้อย ๓ เดือนต่อครั้ง	มาตรา ๗๙
- ระยะเวลาการนัดเรียก	ไม่มีกำหนดระยะเวลานัดไว้ในกฎหมายหรือเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ	- ไม่มี -	ส่งหนังสือล่วงหน้าก่อนวันประชุมไม่น้อยกว่า ๗ วัน เว้นแต่จำเป็นรีบด่วน	มาตรา ๘๒
- สถานที่ประชุม	ไม่มีกำหนดไว้ในกฎหมาย	- ไม่มี -	สำนักงานใหญ่ หรือจังหวัดใกล้เคียง หรือตามที่ข้อบังคับกำหนด	มาตรา ๗๙
- การนัดเรียกประชุม	กรรมการคนหนึ่งคนใด นัดเรียกประชุม คณะกรรมการได้	มาตรา ๑๑๖๒	ประธานคณะกรรมการ เป็นผู้นัดเรียกประชุม คณะกรรมการ	มาตรา ๘๑
- องค์ประชุม	เป็นไปตามข้อบังคับ ถ้าไม่มีข้อบังคับ กรณีบริษัทมีจำนวนกรรมการเกิน ๓ คน ต้องมีกรรมการเข้าประชุม ๓ คน จึงจะ ครบเป็นองค์ประชุม	มาตรา ๑๑๖๐	ต้องมีกรรมการเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของ จำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะครบเป็นองค์ประชุม	มาตรา ๘๐
- มติที่ประชุม	เป็นไปตามข้อบังคับ หรือเสียงข้างมาก ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	มาตรา ๑๑๖๑	กำหนดให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่กรณีการแต่งตั้ง กรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างต้องใช้มติ ๓/๔ ของ กรรมการที่เหลืออยู่	มาตรา ๗๕ มาตรา ๘๐ วรรคสอง

การนัดเรียกประชุมผู้ถือหุ้น และการประชุมผู้ถือหุ้น

รายการ	บริษัทจำกัด	ป.พ.พ.	บริษัทมหาชนจำกัด	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนฯ
<p>การนัดเรียกประชุมผู้ถือหุ้น</p> <p>- ระยะเวลาการนัดเรียก</p>	<p>ทำเป็นหนังสือระบุ สถานที่ วันเวลา และวาระการประชุม ส่งทางไปรษณีย์ตอบรับไปยังผู้ถือหุ้น</p> <p>* มติธรรมดา ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๗ วัน</p> <p>* มติพิเศษ ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๑๔ วัน</p>	<p>มาตรา ๑๑๗๕</p>	<p>ทำเป็นหนังสือระบุ สถานที่ วัน เวลา ระเบียบ วาระการประชุม และเรื่องที่เสนอต่อที่ประชุมพร้อมรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่ประชุมว่า เพื่อทราบ เพื่ออนุมัติ หรือ เพื่อพิจารณา รวมทั้งความเห็นของคณะกรรมการ โดยต้องส่งให้ผู้ถือหุ้นและนายทะเบียนล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๗ วันก่อนวันประชุม</p>	<p>มาตรา ๑๐๑</p>
<p>- การลงประกาศหนังสือนัดเรียกประชุมผู้ถือหุ้นในหนังสือพิมพ์</p>	<p>ลงประกาศหนังสือพิมพ์ ๑ ครั้ง ล่วงหน้าก่อนวันประชุมไม่น้อยกว่า ๗ วัน กรณีมติพิเศษต้องประกาศล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๑๔ วันก่อนวันประชุม</p>	<p>มาตรา ๑๑๗๕</p>	<p>ลงประกาศหนังสือพิมพ์มีกำหนดติดต่อกัน ๓ วัน และล่วงหน้าก่อนวันประชุมไม่น้อยกว่า ๓ วัน</p>	<p>มาตรา ๖</p> <p>มาตรา ๑๐๑</p>
<p>การประชุมผู้ถือหุ้น</p> <p>- องค์ประชุม</p>	<p>ต้องมีผู้ถือหุ้นมาประชุมและมีจำนวนหุ้นไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๔ ของทุนบริษัท หรือเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ</p>	<p>มาตรา ๑๑๗๘</p>	<p>ต้องมีผู้ถือหุ้นมาประชุมไม่น้อยกว่า ๒๕ คนหรือไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ถือหุ้นทั้งหมด และมีหุ้นนับรวมกันได้ไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมด หรือเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ (ต้องมากกว่าที่กฎหมายกำหนด)</p>	<p>มาตรา ๑๐๓</p>
<p>- สถานที่ประชุม</p>	<p>ไม่มีกำหนดไว้ในกฎหมาย (ส่วนใหญ่จัดประชุมที่สำนักงานใหญ่)</p>	<p>- ไม่มี -</p>	<p>สำนักงานแห่งใหญ่ หรือจังหวัดใกล้เคียง หรือตามที่ข้อบังคับกำหนด</p>	<p>มาตรา ๑๐๑ วรรคสอง</p>

รายการ	บริษัทจำกัด	ป.พ.พ.	บริษัทมหาชนจำกัด	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนฯ
- ประธานที่ประชุม	ประธานกรรมการเป็นประธานที่ประชุม กรณีไม่มีหรือไม่มาประชุมเมื่อเลยเวลานัดประชุมไป ๑๕ นาที ให้เลือกผู้ถือหุ้นเป็นประธานที่ประชุม หรือเป็นไปตามที่ข้อบังคับกำหนด	มาตรา ๑๑๘๐	ประธานกรรมการเป็นประธานที่ประชุม กรณีไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ถ้ามีรองประธานกรรมการ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานที่ประชุม ถ้าไม่มี หรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้เลือกผู้ถือหุ้นเป็นประธานที่ประชุม	มาตรา ๑๐๔
มติที่ประชุมผู้ถือหุ้น - วิธีการนับคะแนนเสียง	- การลงคะแนนโดยเปิดเผย ให้นับผู้ถือหุ้นคนหนึ่ง มีคะแนนเสียงเท่ากับหนึ่งเสียง หรือ เป็นไปตามที่ข้อบังคับกำหนด - การลงคะแนนลับ ให้นับหนึ่งหุ้นมีคะแนนเสียงเท่ากับหนึ่งเสียง หรือ เป็นไปตามที่ข้อบังคับกำหนด	มาตรา ๑๑๘๒ มาตรา ๑๑๘๐ มาตรา ๑๑๘๓	การลงคะแนนเสียง ทั้งกรณีเปิดเผยหรือกรณีลับ ให้นับหนึ่งหุ้นมีคะแนนเสียงเท่ากับหนึ่งเสียง ยกเว้น <ul style="list-style-type: none"> ● หุ้นบุริมสิทธิที่กำหนดคะแนนเสียงไว้ให้มีสิทธิออกเสียงได้น้อยกว่าหุ้นสามัญ ● การเลือกตั้งกรรมการแบบใช้คะแนนเสียงสะสม 	มาตรา ๓๓ มาตรา ๗๐ มาตรา ๑๐๒
- ประเภทของมติและคะแนนเสียงที่ใช้ในการลงมติ	- มติธรรมดา โดยทั่วไป ใช้คะแนน เสียงข้างมากของผู้ถือหุ้นที่มาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน หรือเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ - มติพิเศษ ใช้คะแนนเสียงไม่น้อย กว่า ๓ ใน ๔ ของผู้ถือหุ้นที่มาประชุมและมีสิทธิออกเสียง หรือเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ	มาตรา ๑๑๘๓ มาตรา ๑๑๘๔	- กรณีปกติ ใช้คะแนนเสียงข้างมากของผู้ถือหุ้นที่มาประชุมและออกเสียงลงคะแนน - กรณีพิเศษ ใช้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของผู้ถือหุ้นที่มาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน - กรณีจ่ายค่าตอบแทนกรรมการ ใช้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๓ ของจำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นที่มาประชุม - กรณีปลดกรรมการ ใช้คะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของจำนวนผู้ถือหุ้นที่มาประชุม และต้องมีหุ้นไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ถือหุ้นที่มาประชุม และมีสิทธิออกเสียง	มาตรา ๑๐๗ มาตรา ๙๐ มาตรา ๗๖

กรณีผู้ถือหุ้นร้องขอให้คณะกรรมการจัดประชุมผู้ถือหุ้น

รายการ	บริษัทจำกัด	ป.พ.พ.	บริษัทมหาชนจำกัด	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนฯ
- จำนวนหุ้นของผู้ถือหุ้นที่ร้องขอใช้สิทธิ	- ผู้ถือหุ้นที่ถือหุ้นรวมกันได้ไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้า (๒๐%) ของจำนวนหุ้นทั้งหมดของบริษัท ร้องขอให้คณะกรรมการนัดเรียกประชุมผู้ถือหุ้นโดยระบุวัตถุประสงค์ในการเรียกประชุมด้วย	มาตรา ๑๑๗๓	- ผู้ถือหุ้นที่ถือหุ้นรวมกันได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ (๑๐%) ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมด ร้องขอให้คณะกรรมการนัดเรียกประชุมผู้ถือหุ้นได้โดยต้องระบุเรื่องและเหตุผลที่ทำให้เรียกประชุมด้วย	มาตรา ๑๐๐
- ระยะเวลาที่คณะกรรมการต้องจัดประชุมผู้ถือหุ้นตามที่มีการร้องขอ	- ต้องนัดเรียกและจัดประชุมผู้ถือหุ้นภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ผู้ถือหุ้นยื่นคำร้อง หากคณะกรรมการไม่จัดประชุมผู้ถือหุ้นภายในระยะเวลาข้างต้น ผู้ถือหุ้นที่มีหุ้นครบจำนวนดังกล่าวสามารถนัดเรียกและจัดประชุมเองได้	มาตรา ๑๑๗๔	- ต้องนัดเรียกและจัดประชุมผู้ถือหุ้นภายใน ๔๕ วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ หากคณะกรรมการไม่จัดให้มีการประชุมผู้ถือหุ้นภายในระยะเวลาข้างต้น ผู้ถือหุ้นที่มีหุ้นครบจำนวนดังกล่าวสามารถนัดเรียกและจัดประชุมเองได้ภายใน ๔๕ วัน นับแต่วันที่ครบ	มาตรา ๑๐๐

การกำหนดข้อบังคับของบริษัท

รายการ	บริษัทจำกัด	ป.พ.พ.	บริษัทมหาชนจำกัด	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนฯ
การกำหนดข้อบังคับ	<p>ไม่กำหนดให้ทุกบริษัทต้องมีข้อบังคับ</p> <p>- กรณีไม่มีข้อบังคับ ก็ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กำหนดไว้</p> <p>- กรณีมีข้อบังคับ ข้อบังคับดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรม อันดีของประชาชน</p>	<p>มาตรา ๑๑๐๘(๑)</p> <p>มาตรา ๑๑๑๑</p> <p>วรรคสี่</p> <p>มาตรา ๑๑๔๖</p> <p>มาตรา ๑๑๗๗</p>	<p>กำหนดให้ทุกบริษัทต้องมีข้อบังคับ และต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ไม่ขัดกฎหมาย,ไม่ขัดกับหนังสือบริคณห์สนธิ</p> <p>(๒) ไม่มีลักษณะเป็นการกีดกัน มิให้ผู้ถือหุ้นเป็นกรรมการ</p> <p>(๓) ต้องมีการกำหนดในเรื่องดังต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> • การออกหุ้นและการโอนหุ้น • การประชุมผู้ถือหุ้น • จำนวน วิธีการเลือกตั้งกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งก่อนครบกำหนดตามวาระการประชุมและอำนาจกรรมการ • การบัญชี การเงินและการสอบบัญชี • การออกหุ้นบุริมสิทธิ (ถ้ามีหุ้นบุริมสิทธิ) • การแปลงหุ้นบุริมสิทธิเป็นหุ้นสามัญ (ถ้ามีหุ้นบุริมสิทธิแล้วให้มีสิทธิแปลงเป็นหุ้นสามัญได้) <p>ทั้งนี้ อาจกำหนดในเรื่องการเพิ่มทุน การลดทุน การจ่ายปันผล การเลิกและเสร็จการชำระบัญชี หรือเรื่องอื่น ๆ เพิ่มเติมอีกด้วยก็ได้</p>	<p>มาตรา ๓๐</p> <p>มาตรา ๖๙</p>

การเพิ่มทุน

รายการ	บริษัทจำกัด	ป.พ.พ.	บริษัทมหาชนจำกัด	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนฯ
- การเพิ่มทุนโดยการออกหุ้นใหม่	<p>- การเพิ่มทุนเป็นไปตามมติพิเศษของที่ประชุมผู้ถือหุ้น ดังนี้</p> <p>(๑) ต้องได้รับคะแนนเสียงจากผู้ถือหุ้นไม่ต่ำกว่าสามในสี่ของจำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นที่มาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน</p> <p>(๒) นำมติพิเศษไปจดทะเบียนภายใน ๑๔ วันนับแต่วันที่ได้ ลงมติ</p>	<p>มาตรา ๑๑๙๔</p> <p>มาตรา ๑๒๒๐</p> <p>มาตรา ๑๒๒๘</p>	<p>- การเพิ่มทุนต้องได้รับอนุมัติจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นและ</p> <p>(๑) จำนวนหุ้นที่จดทะเบียนไว้ตามหนังสือบริคณห์สนธิต้องจำหน่ายหมดแล้ว และได้รับชำระเงินค่าหุ้นครบถ้วน หากยังจำหน่ายไม่หมด หุ้นที่เหลือต้องเป็นหุ้นที่ออกไว้เพื่อรองรับการใช้สิทธิของหุ้นกู้แปลงสภาพหรือรองรับการใช้สิทธิของใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นของบริษัท</p> <p>(๒) ต้องได้รับคะแนนเสียงจากผู้ถือหุ้นไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นซึ่งมาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน</p> <p>(๓) นำมติไปจดทะเบียนภายใน ๑๔ วันนับแต่วันที่ประชุมผู้ถือหุ้นลงมติ</p>	<p>มาตรา ๑๓๖</p>
- การจัดสรรหุ้นเพิ่มทุนหรือการเสนอขายหุ้นเพิ่มทุน	<p>- ต้องเสนอขายให้กับผู้ถือหุ้นเดิมตามสัดส่วน ในกรณีที่มีหุ้นเหลือเพราะผู้ถือหุ้นเดิมไม่จองซื้อหรือซื้อไม่ครบตามสิทธิ คณะกรรมการจะนำหุ้นนั้นเสนอขายให้แก่ผู้ถือหุ้นเดิมรายอื่น หรือกรรมการจะซื้อไว้เองก็ได้</p>	<p>มาตรา ๑๒๒๒</p>	<p>- การจัดสรรหุ้น ให้แก่ผู้ถือหุ้นหรือ ประชาชน หรือบุคคลใด จะต้องเป็นไปตามมติของที่ประชุมผู้ถือหุ้น ซึ่งต้องระบุให้ชัดเจนว่าหุ้นที่เพิ่มทุนจะเสนอขายทั้งหมด หรือบางส่วน ให้กับบุคคลใด เช่น เสนอขายให้แก่ผู้ถือหุ้นเดิมตามสัดส่วน หรือ เสนอขายแก่ประชาชน หรือเสนอขายกลุ่มบุคคลใด ซึ่งต้องมีความชัดเจน ทั้งนี้ ที่ประชุมผู้ถือหุ้นไม่สามารถมอบอำนาจให้คณะกรรมการไปดำเนินการจัดสรรหุ้นได้</p>	<p>มาตรา ๑๓๗</p>

รายการ	บริษัทจำกัด	ป.พ.พ.	บริษัทมหาชนจำกัด	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนฯ
- วิธีการลงทุน	<ul style="list-style-type: none"> - การลงทุนเป็นไปตามมติพิเศษของที่ประชุมผู้ถือหุ้น โดยการลดมูลค่าหุ้นแต่ละหุ้นให้ต่ำลง หรือ ลดจำนวนหุ้นให้น้อยลง - ลดทุนให้เหลือต่ำกว่าหนึ่งในสี่ของทุนทั้งหมดไม่ได้ 	<p>มาตรา ๑๒๒๔ มาตรา ๑๒๒๕</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องได้รับคะแนนเสียงจากผู้ถือหุ้นไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นซึ่งมาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน - ลดทุนโดยการลดมูลค่าหุ้นแต่ละหุ้นให้ต่ำลง หรือลดจำนวนหุ้นให้น้อยลง - ลดให้ต่ำกว่าหนึ่งในสี่ของทุนทั้งหมดไม่ได้ เว้นแต่บริษัทขาดทุนสะสมและได้มีการชดเชยขาดทุนสะสมตามลำดับที่กำหนดไว้แล้วยังมีผลขาดทุนสะสมเหลืออยู่ บริษัทสามารถลดทุนให้เหลือต่ำกว่าหนึ่งในสี่ของทุนได้ 	<p>มาตรา ๑๓๙</p>
- การโฆษณาการลดทุน	<ul style="list-style-type: none"> - โฆษณาการลดทุนในหนังสือพิมพ์แห่งท้องถิ่นอย่างน้อย ๑ ครั้ง 	<p>มาตรา ๑๒๒๖</p>	<ul style="list-style-type: none"> - โฆษณาการลดทุนในหนังสือพิมพ์ภายใน ๑๔ วันนับแต่วันที่ที่ประชุมผู้ถือหุ้นลงมติ และโฆษณาเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า ๓ วัน 	<p>มาตรา ๖ มาตรา ๑๔๑</p>
- การบอกกล่าวให้เจ้าหนี้คัดค้าน	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องบอกกล่าวการลดทุนไปยังเจ้าหนี้ของบริษัทและให้เจ้าหนี้ส่งคำคัดค้านการลดทุนภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่บอกกล่าว - หากมีเจ้าหนี้คัดค้าน บริษัทจะลดทุนไม่ได้ จนกว่าจะได้ใช้หนี้หรือให้ประกันเพื่อหนี้นั้นแล้ว - กรณีเจ้าหนี้ละเลยมิได้คัดค้านการจดทะเบียนลดทุน เพราะเหตุไม่ทราบและไม่เป็นความผิดของเจ้าหนี้ ผู้ถือหุ้นที่ได้รับเงินคืนไปตามส่วนที่ลดหุ้นนั้นยังคงต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้เพียงเท่าจำนวนที่ได้รับทุนคืนไป ภายในเวลา ๒ ปีนับแต่วันที่ได้จดทะเบียนลดทุน 	<p>มาตรา ๑๒๒๖</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องมีหนังสือแจ้งมติการลดทุนไปยังเจ้าหนี้ของบริษัทภายใน ๑๔ วันนับแต่วันที่ประชุมผู้ถือหุ้นลงมติและให้เจ้าหนี้ส่งคำคัดค้านภายใน ๒ เดือนนับแต่วันที่รับหนังสือแจ้งมติ - หากมีเจ้าหนี้คัดค้าน บริษัทจะลดทุนไม่ได้ จนกว่าจะได้ชำระหนี้หรือให้ประกันเพื่อหนี้นั้นแล้ว - กรณีเจ้าหนี้มิได้คัดค้านการลดทุนภายในระยะเวลาตามที่กำหนด เพราะเหตุไม่ทราบและไม่ได้เป็นความผิดของเจ้าหนี้ ถ้าเจ้าหนี้จะให้ผู้ถือหุ้นที่ได้รับค่าหุ้นคืนต้องรับผิดชอบจำนวนเงินที่ได้รับคืน จะต้องฟ้องคดีภายใน ๑ ปีนับแต่วันที่ได้จดทะเบียนลดทุน 	<p>มาตรา ๑๔๑ มาตรา ๑๔๔</p>

เงินปันผล หุ้นปันผล ระยะเวลาการจ่ายปันผล

รายการ	บริษัทจำกัด	ป.พ.พ.	บริษัทมหาชนจำกัด	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนฯ
เงินปันผล	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องจ่ายจากกำไร - กรณีขาดทุน ห้ามจ่ายเงินปันผล - ทุกครั้งที่มีการจ่ายเงินปันผลต้องจัดสรรเงินจำนวนอย่างน้อยหนึ่งในยี่สิบ(๕%) ของผลกำไร หรือตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ เพื่อเป็นทุนสำรองของบริษัท จนกว่าทุนสำรองจะมีจำนวนถึงหนึ่งในสิบ (๑๐%) ของทุนของบริษัทหรือมากกว่าตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ - เงินปันผลระหว่างกาล เป็นการจ่ายระหว่างรอบปีบัญชี เมื่อคณะกรรมการเห็นว่าบริษัทมีกำไรสมควรที่จ่ายได้ - เงินปันผลประจำปี เป็นเงินปันผลที่จ่ายให้กับผู้ถือหุ้นเมื่อสิ้นรอบปีบัญชีของบริษัท ซึ่งต้องได้รับอนุมัติจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น 	<p>มาตรา ๑๒๐๑</p> <p>มาตรา ๑๒๐๒</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องจ่ายจากกำไร - กรณีขาดทุน ห้ามจ่ายเงินปันผล - เมื่อมีกำไรต้องจัดสรรเงินจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละห้า(๕%) ของกำไรสุทธิประจำปีหักด้วยยอดขาดทุนสะสม จนกว่าทุนสำรองจะมีไม่น้อยกว่าร้อยละสิบ(๑๐%)ของทุนจดทะเบียน หรือมากกว่าตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ - เงินปันผลระหว่างกาล เป็นการจ่ายระหว่างรอบปีบัญชีเมื่อคณะกรรมการเห็นว่า บริษัทมีกำไรสมควรที่จ่ายได้ ซึ่งจะต้องกำหนดไว้ในข้อบังคับด้วย เมื่อจ่ายแล้วต้องรายงานให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นทราบในการประชุมคราวถัดไป - เงินปันผลประจำปี เป็นเงินปันผลที่จ่ายให้กับผู้ถือหุ้นเมื่อสิ้นรอบปีบัญชีของบริษัท ซึ่งต้องได้รับอนุมัติจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น 	<p>มาตรา ๑๑๕</p> <p>มาตรา ๑๑๖</p>
การจ่ายปันผลเป็นหุ้น	ต้องจ่ายเป็นเงินเท่านั้น ไม่มีทบบัญชีให้จ่ายเป็นหุ้นได้	<p>มาตรา ๑๒๐๐</p> <p>มาตรา ๑๒๐๒</p>	จ่ายปันผลเป็นหุ้นได้ โดยได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น	มาตรา ๑๑๗
ระยะเวลาการจ่ายเงินปันผล	<ul style="list-style-type: none"> - จ่ายปันผลภายใน ๑ เดือนนับแต่วันที่ที่ประชุมผู้ถือหุ้นหรือคณะกรรมการอนุมัติ - ต้องมีหนังสือแจ้งผู้ถือหุ้นทุกคนและโฆษณาในหนังสือพิมพ์กรณีบริษัทมีหุ้นชนิดที่ออกให้แก่ผู้ถือ 	<p>มาตรา ๑๒๐๑</p> <p>มาตรา ๑๒๐๔</p>	<ul style="list-style-type: none"> - จ่ายปันผลภายใน ๑ เดือนนับแต่ วันที่ที่ประชุมผู้ถือหุ้นหรือคณะกรรมการอนุมัติ - ต้องมีหนังสือแจ้งผู้ถือหุ้นทุกคนและโฆษณาในหนังสือพิมพ์เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า ๓ วัน 	<p>มาตรา ๑๑๕</p> <p>วรรคสี่</p> <p>มาตรา ๖</p>

การแปลงหนี้เป็นทุน

รายการ	บริษัทจำกัด	ป.พ.พ.	บริษัทมหาชนจำกัด	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนฯ
การแปลงหนี้เป็นทุน	หุ้นทุกหุ้นต้องใช้เป็นเงิน ในการชำระค่าหุ้น ผู้ถือหุ้นจะหักหนี้กับ บริษัทไม่ได้ ดังนั้น เจ้าหนี้จึงไม่สามารถ แปลงหนี้เป็นทุนได้	มาตรา ๑๑๑๙	กรณีที่บริษัทมีการปรับโครงสร้างหนี้ โดยการจัดทำโครงการ แปลงหนี้เป็นทุน โดยการออกหุ้นใหม่เพื่อชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ ซึ่งจะต้องได้รับอนุมัติจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นด้วยคะแนนเสียง ไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นซึ่ง มาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน โดยมีหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง	มาตรา ๕๔/๑

การซื้อหุ้นคืน

รายการ	บริษัทจำกัด	ป.พ.พ.	บริษัทมหาชนจำกัด	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนฯ
การซื้อหุ้นคืน	บริษัทไม่สามารถเป็นเจ้าของหุ้นหรือถือ หุ้นของตนเองหรือรับจำนำหุ้นของตนเอง ได้ ดังนั้น บริษัทจึงไม่สามารถซื้อหุ้นคืน จากผู้ถือหุ้นได้	มาตรา ๑๑๔๓	บริษัทซื้อหุ้นคืนได้ ๒ กรณี ๑) ซื้อหุ้นคืนจากผู้ถือหุ้นที่ไม่เห็นด้วยกับมติของที่ประชุมผู้ ถือหุ้นซึ่งแก้ไขข้อบังคับเกี่ยวกับสิทธิในการออกเสียง ลงคะแนนและสิทธิในการรับเงินปันผล ซึ่งตนเห็นว่าไม่ได้ รับความเป็นธรรม ๒) เพื่อบริหารทางการเงิน เมื่อบริษัทเห็นว่ามีการสะสม และสภาพคล่องส่วนเกิน และการซื้อหุ้นคืนไม่เป็นเหตุให้ บริษัทประสบปัญหาทางการเงิน ทั้งนี้ ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ใน กฎกระทรวง	มาตรา ๖๖/๑

การเลิกและเสร็จการชำระบัญชี

รายการ	บริษัทจำกัด	ป.พ.พ.	บริษัทมหาชนจำกัด	พ.ร.บ.บริษัทมหาชนฯ
การเลิกบริษัท - เหตุแห่งการเลิก	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดเหตุ เลิกไว้ในข้อบังคับ - ตั้งขึ้นโดยกำหนดเวลาไว้ - ตั้งขึ้นเพื่อทำกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง - ที่ประชุมผู้ถือหุ้นมีมติพิเศษให้เลิก - เมื่อบริษัทล้มละลาย - ศาลสั่งให้เลิก - โฆษณาเลิก ในหนังสือพิมพ์แห่ง ท้องถิ่นอย่างน้อย ๑ ครั้งเพื่อให้ เจ้านายยื่นหนังสือทวงหนี้ 	<p>มาตรา ๑๒๓๖</p> <p>มาตรา ๑๒๓๗</p> <p>มาตรา ๑๒๕๓</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ที่ประชุมลงมติให้เลิกด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ ของที่ประชุมผู้ถือหุ้นซึ่งมาประชุมและมีสิทธิออกเสียง ลงคะแนน - เมื่อบริษัทล้มละลาย - ศาลมีคำสั่งให้เลิก โดยคำสั่งถึงที่สุด - โฆษณาเลิกบริษัททางหนังสือพิมพ์ภายใน ๗ วันนับแต่ วันที่ผู้ชำระบัญชีได้รับการแต่งตั้ง เป็นเวลาติดต่อกัน ๓ วัน 	<p>มาตรา ๑๕๔</p> <p>มาตรา ๑๖๑</p>
การจัดทำรายงาน การชำระบัญชี	ผู้ชำระบัญชียื่นรายงานที่หอทะเบียน (นายทะเบียน) ทุกระยะเวลา ๓ เดือน	มาตรา ๑๒๖๗	ผู้ชำระบัญชีต้องทำรายงานเสนอต่อนายทะเบียนทุก ระยะเวลา ๓ เดือน นับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง	มาตรา ๑๗๔
การเสร็จชำระบัญชี	เมื่อการชำระบัญชีเสร็จสิ้นลงแล้วผู้ชำระ บัญชีต้องจัดทำรายงานผลการชำระบัญชี เสนอที่ประชุมผู้ถือหุ้นให้อนุมัติเสร็จการ ชำระบัญชี	มาตรา ๑๒๗๐	ผู้ชำระบัญชีจัดทำรายงานผลการชำระบัญชี เสนอที่ประชุม ผู้ถือหุ้นให้อนุมัติภายใน ๔ เดือนนับแต่วันเสร็จการชำระ บัญชี	มาตรา ๑๗๖